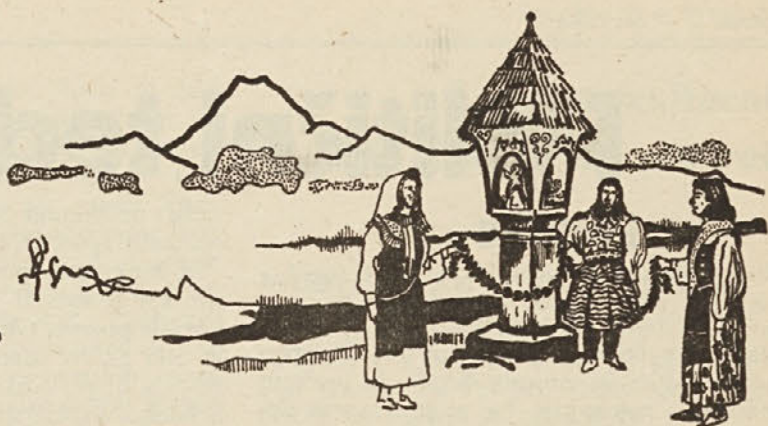

Naš tednik

KULTURNO-POLITIČNO GLASILO AVSTRIJSKIH SLOVENCEV

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

P. b. b.

LETO XXV. / ŠTEVILKA 7

CELOVEC, DNE 16. FEBRUARJA 1967

CENA 2.— ŠILINGA

Die sorbische Volksgruppe

I

Das Generalsekretariat der Föderalistischen Union europäischer Volksgruppen stellte uns einen Auszug des Referates über die sorbische Volksgruppe zur Verfügung, das der Pädagoge Gunnar Nissen am 12. Jänner 1967 im dänischen Rundfunk hielt. Die in den letzten zwei Nummern des „Naš tednik“ veröffentlichte Artikelreihe „Macht sich die Entnationalisierung bezahlt?“ findet damit in unserem kulturpolitischen Organ eine interessante Fortsetzung.

Die Redaktion

Der dänische König trägt noch heute den Titel »König der Wenden und Gothen«. Dies gilt auch für den schwedischen König. Gustav Wasa nahm um etwa 1540 den Titel »König der Wenden« an, weil er seinem dänischen Kollegen nicht nachstehen wollte.

Jedes dänische Schulkind weiß, daß die Wenden im Mittelalter unsere Erbfeinde waren, und daß unsere Vorfahren einmal nach einem siegreichen Zug nach Rügen den Gott der Wenden »Swantevit« vernichteten. Vereinzelt Ortsnamen auf Lolland-Falster, so etwa Korseltze, sind wahrscheinlich wendischen Ursprungs.

Was wurde aber eigentlich aus diesem einmal so mächtigen Volk? Existiert es immer noch?

Eingangs müssen wir uns klar machen, was der Begriff »Wenden« bedeutet. Bei lateinischen Geschichtsschreibern finden wir die Bezeichnung »Venethi« als einen gemeinsamen Namen, den die gotttonischen Völker ursprünglich für sämtliche slawische Völkerschaften verwendeten. Die germanischen Völker nannten alle angrenzenden Westslawen mit Ausnahme Tschechen, Slowaken in Polen »Wenden«, — und ganz Ostdeutschland sowie ein Teil des jetzigen Polen war damals von slawischen Völkern bewohnt, die ihre Spuren in rein slawischen Ortsnamen wie Berlin und Schwerin, sowie in Personennamen mit -ow hinterlassen haben.

In Wirklichkeit drehte es sich um mehrere wendische Stämme: Elbeslawen, Lutzen, Obodriten, Lusizen, Milzen, Daleminzen. Die gefürchteten Gegner der Dänen waren die Obodriten.

Im Laufe der Zeit wurden die wendischen Stämme germanisiert und allmählich von den Deutschen absorbiert, als die große germanische Kolonisierung des früher rein slawischen Ost- und Mitteldeutschlands erfolgt war. Die Wenden »verschmolzen« mit den Deutschen und vergaßen ihre alte westslawische Muttersprache. Um das Jahr 1700 starb in der Gegend von Hannover die polabisch-wendische Sprache aus. Lediglich zwei wendische Stämme — die Lusizen und die Milzen — bewahrten ihre Kultur und Sprache mitten in einem deutschen Volksmeer — und dies trotz zielbewußter Versuche, sie einzudeutschen, in der Hitlerzeit sogar mittels verschiedener Terrormethoden. Diese beiden Stämme, die richtig als Nieder- und Obersorben zu bezeichnen sind, wohnen heute in der Provinz Lausitz in Ostdeutschland und sprechen ihre eigene Sprache; Nieder- und Obersorbisch. Sie haben der Provinz Lausitz ihren Namen gegeben. Lužica bedeutet Sumpfland.

Wir unterlassen im Folgenden die Bezeichnung »Wenden« und gebrauchen an dieser Stelle den Namen »Sorben«. Selbst nennen sie sich »Serbja«, um aber eine Verwechslung mit den Serben in Jugoslawien zu vermeiden, ist es richtig, sie als »Sorben« zu bezeichnen. Die Deutschen nannten sie vor 1945 »Wenden« — und zwar oft in herabsetzender Bedeutung: »wendische Pinnacken«, »die wend'sche Türkei«.

V neprestani službi za druge

Z jubilejne proslave na čast pesnici Milki Hartmanovi

V nedeljo, dne 12. februarja 1967, smo se zbrali ob številni udeležbi v veliki Kolpingovi dvorani v Celovcu, da proslavimo 65-letni jubilej zaslužne slovenske kulturne delavke, pesnice, pevke in vižarice — gospodične Milke Hartmanove.

Predsednik Krščanske kulturne zveze, prof. dr. Pavle Zablatnik je izrekel najprej prisrčen pozdrav dragi slavljenki, marljivi kulturni delavki in odbornici Krščanske kulturne zveze. Navzoči so z dolgotrajnim ploskanjem potrdili, kako spoštujejo Milkiino delo in kako priljubljena je gdč. Milka med koroškimi Slovenci.

Nato je pozdravil predsednik med gosti mil. g. kanonika Aleša Zechnerja, ravnatelja slovenske gimnazije, dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentina Inzka z gospo, vodjo manjšinskega šolskega oddelka pri deželni šolski svetu, g. nadzornika Rudija Vouka, predsednika Mohorjeve družbe, g. dekana Filipa Millioniga, slavnostnega govornika, višjega študijskega svetnika, g. prof. dr. Vinka Zwitterja, tajnika Narodnega sveta prof. dr. Reginalda Vospernika, zborničnega svetnika g. Mirka Kumra, tajnika Zveze pevskih društev, g. župnika Tomaža Holmarja s skupnim zborom pevskih društev Obirsko in Želinje, pevovodjo, g. prof. dr. Franceta Cigana, s pevskim društvom Jakob Petelin - Gallus, pevovodjo Janeza Petjaka s pevskim zborom Katoliškega prosvetnega društva v Globasnici, dijakke slovenske gimnazije, ki so deklamirali Milkiine pesmi ter gojenke iz provincialnega doma šolskih sester, ki so nastopile s prizorčki iz Milkiinih iger. Med udeleženci je bilo tudi mnogo preč. gospodov duhovnikov.

Novo obdobje sodelovanja

Izjava predsednika Tita o manjšinskem vprašanju

V ponedeljek, dne 13. februarja 1967, je prispel na petdnevni uradni obisk v Avstrijo državni predsednik Jugoslavije, maršal Josip Broz Tito z ženo Jovanko. V spremstvu predsednika so nadalje: zunanji minister Marko Nikežič, generalni sekretar predsednika republike Bogdan Crnobrnja, član sveta federacije dr. Vladimir Bakarič, predsednik slovenske vlade Janko Smole in drugi.

Obisk predsednika Tita poteka v prijetnem vzdušju. Avstrijski listi poročajo, da je bil Tito nekdanji kot mlad delavec v naši državi ter med prvo svetovno vojno podčastnik v avstrijski vojski.

Predsednika Tita so na železniški postaji pozdravili državni predsednik Avstrije, Franz Jonas, zvezni kancler dr. Josef Klaus, zunanji minister dr. Lujo Tončič-Sorinj in druge visoke osebnosti političnega življenja naše države.

Med bivanjem predsednika Tita v Avstriji je bilo na programu več sprejemov, ki so se jih deloma udeležili tudi deželni glavarji Koroške in Štajerske, srečanje s člani diplomatskega zbora na Dunaju, ogled dunajskih znamenitosti in institucij, razgo-

vori s predstavniki avstrijske vlade in udeležba slavnostne predstave v Državni operi.

Državni predsednik Jonas je predsednika Jugoslavije odlikoval z veliko zvezdo častnega reda za zasluge za republiko Avstrijo, predsednik Tito pa je izročil Jonasu red jugoslovanske velike zvezde.

V svojem pozdravnem nagovoru je omenil predsednik Avstrije odlični razvoj medsebojnih državnih odnosov, predsednik Jugoslavije pa je poudaril ob tej priložnosti zasluge kanclerja Klause za izgraditev prijateljskih odnosov s sosednjo Jugoslavijo. Predsednik Tito je dejal, »da ceni Jugoslavija prizadevanja avstrijske vlade za ureditev pravic ter izboljšanje položaja slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji.« »To vprašanje,« je dejal predsednik Tito, »je pomembno, kajti manjšine morejo biti most, ki povezuje dve deželi ter bogati njih medsebojne odnose.«

Visoki predstavniki obeh držav so se razgovarjali na obisku o nadaljnjem izboljšanju bilateralnega sodelovanja in o mednarodnih problemih. Ker smo zaključili list že v sredo, bomo poročali o vsebini skupnega avstrijsko-jugoslovanskega komunikeja v prihodnji številki.

Predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Zablatnik je v pozdravnem nagovoru izrekel gdč. Milki Hartmanovi prisrčne čestitke za življenjski jubilej. »Naša proslava,« je dejal dr. Zablatnik, »naj bo skromen izraz naše globoke hvaležnosti za vse Vaše nesebično delo. Trije so vedno botrovali vsem Vašim kulturnim prizadevanjem: MATI, DOMOVINA, BOG. Vaša pesem nam to razodeva — pesem, otrok Vašega srca, pesem, slika Vašega duha! Naj bi ta nežna Vaša pesem, odeta tu pa tam celo še z Vašo lastno melodijo, v bodoče le še bolj osvajala naša srca, še bolj ponarodela! Iz Vaših gred naj vzklije še mnogovrsten cvet in sad! V tem smislu Vam kličemo: Bog Vas živi!«

Pismene čestitke sta izrekla tudi koroški deželni glavar Hans Sima in kulturni referent koroške deželne vlade, g. dvorni svetnik dr. Polley.

Po govoru predsednika Krščanske kulturne zveze, dr. Zablatnika, je sledil nato pester kulturni program. Spored prinašamo na drugem mestu lista. Izvajanja so bila kvalitetna. Izražala so odnos Slovencev do Milkiinega dela, ki ga je orisal slavnostni govornik dr. Vinko Zwitter s sledečimi besedami:

Žena — varuhinja naših domov

»Na proslavi smo, ki hoče biti zahvala za idealizem in požrtvovalnost — najprej naši jubilanški gdč. Milki Hartmanovi ob njeni 65-letnici rojstva in hkrati zahvala za idealizem in žrtev koroške slovenske žene. Vredna je naša žena, da ji narod ob danem položaju izreče svoj otroški »Bog plačaj« za vso žrtev in zvestobo.

Nemški sociolog Walter Schubart piše v svoji knjigi »Die Seele des Ostens«: če kdo, potem bo rešila starajočo in razkrajajočo se Evropo slovanska žena po svoji prvobitnosti, s svojim srcem in s svojo vernostjo. Ta velika beseda nas spominja na posvetilo Otona Župančiča Miklovi Zali, ko pravi: »Kadar me skrb za nas napade in več nikjer ne bode nade, se spomnim Zale na kolenih, spet upov sem ognjenih in vem, naj pride kar še koli, za nas še zvesta Zala moli.«

(Nadaljevanje na 4. strani)

Die zwei Hauptstädte der Sorben sind Cottbus und Bautzen. Cottbus, sorbisch Choćebuz, ist die größere mit 66.000 Einwohnern und einem ziemlich starken deutschen Gepräge. Bautzen, sorbisch Budyšin, hat 44.000 Einwohner und ist wegen späterer Zuwanderung auch deutsch geprägt worden. Bautzen ist, wenn es auch nicht mitten im sorbischen Gebiet gelegen ist, das kulturelle Zentrum der Sorben. Bautzen ist eine anziehende Stadt mit Stadtmauer und einem romantischen Schloß. Im Mittelalter galt sie als uneinnehmbar. Wie auch Pisa hat Bautzen einen schiefen Turm; man erzählt, daß der Baumeister sich vom Turm herabstürzte, weil es ihm nicht gelang, ihn senkrecht zu bauen. Bautzen ist mehr als 1000 Jahre alt, heute aber geben ihr verschiedene Industriezweige das Gepräge: Eisenbahnwagenbau, Kraftwagenindustrie, Sammelbandindustrie, Papiermaschinen. Der Bezirk Bautzen ist der größte Landwirtschaftsbezirk in Ostdeutschland, und die meisten Sorben sind Landwirte.

Die sorbische Sprache gehört zur westslawischen Sprachgruppe und gliedert sich in zwei Hauptdialekte oder Hauptsprachen: Niedersorbisch in der Cottbuser Gegend und Obersorbisch in der Bautzner Gegend. Das Niedersorbische steht dem Polnischen nahe: die Betonung liegt auf der vorletzten Silbe, das alte »g« ist bewahrt; das Obersorbische, ist dagegen mit dem Tschechischen verwandter, konsequent mit der Betonung auf der ersten Silbe, das alte »g« ist zu »h« geworden. Für Slawisten sind die beiden sorbischen Sprachen recht interessant, weil sie, wie auch Bulgarisch, die uralten Präterita Imperfektum und Aorist bewahrt haben, und ausser Einzahl und Mehrzahl auch eine »Zweizahl«, einen Dual, kennen.

Die meisten Sorben sind lutherisch, jedoch gibt es unter den Obersorben einen Teil, der katholisch ist. Die Anzahl der Sorben ist schwierig anzugeben. Die offizielle Volkszählung im Jahre 1925 gab die Zahl 73.000 an, was in hohem Grad bestritten werden kann. Eine inoffizielle Zählung aus 1926-27 erreichte die Zahl 160.000.

Heute kann man wohl annehmen, daß die richtige Zahl etwas über 100.000 liegt.

Die Sorben sind im 8. und 9. Jahrhundert eingewandert und kurz danach wurden sie von Karl dem Großen unterjocht. Später kamen sie unter großmährische Herrschaft; im Jahre 1002 überließ sie Heinrich II. dem polnischen König, und im selben Jahre fing die große deutsche Kolonisierung um die Provinz Lausitz herum an.

Ein Nationalgefühl im modernen Sinne gab es natürlich nicht vor der napoleonischen Zeit, und da die Sorben in hohem Grade arme Bauern, Handwerker und Arbeiter waren und es auch heute noch sind, fielen die nationalen Auseinandersetzungen mit einem veritablen Klassenkampf gegen die deutschen Junker zusammen.

Die sorbischen Bauern waren Leibeigene, und in der Stadt Bautzen mußten die Sorben im Armenviertel Seidow an der Spree wohnen. Ein Erlaß verordnete, daß »Juden, Wenden und Hunde nicht in die Stadt kommen dürften«.

Politični teden

Po svetu . . .

SEDANJI DOGODKI NA KITAJSKEM

Znani francoski novinar K. S. Karol je napisal v časopisu »Le Nouvel Observateur« kolosalno zanimiv članek, ki bralcem natančno pojasnjuje, kaj se pravzaprav dogaja na Kitajskem in za kaj gre v tej velikanski deželi? Ker je bil Karol sam osebno na Kitajskem in ker so se dogodki tako imenovane »kulturne revolucije« razvrstili po njegovi vrtniti iz Kitajske, se je novinar, kot sam pravi, resno potrudil, da bi proučil vso stvar in da tisto, kar ni res, loči od tistega, kar je res.

Kitajska je velikanska država, ki se je za ceno silovitih naporov 17 let bojevala, da zgradi trdno strukturo močne države, zdaj pa nenadoma kaže, da želi vse to uničiti. Česa podobnega še nismo nikoli videli in je očitno brez vsakega smisla. V koreninah takega sklepa mora biti nekaj resnega, pravimo sami pri sebi. Torej so analitiki imeli prav, ko so od vsega začetka »kulturne revolucije« na Kitajskem iskali važne vzroke teh nenavadnih dogodkov. Nekateri so bili prepričani, da so precej hitro odkrili te vzroke: pozivi mladini, naj se upre obstoječim avtoritetam, ki se pomeščanijo, so jasno opozarjali, da se je začel boj za nasledstvo Mao Ce Tunga. Ko je lev ostare, so se začele živali med seboj požirati. Tisti, ki se ukvarjajo s Kitajsko, so celo verjeli, da tako diagnozo lahko potrdijo, sklicujoč se na svoje poznavanje »večne Kitajske« in poudarjajoč, da so bili v stari Kitajski pogosto krvavi boji in da v tej državi niso čakali na smrt cesarja, da bi začeli intrigirati okoli zasedbe prestola. Oblasti se je polastil tisti, ki mu je uspelo, da je prvi našel ključne cesarske palače. Zato so morali pretendenti budno paziti in manevrirati, da bi se v odločilnem trenutku znašli na pravem mestu.

Vse tiste, ki so v zadnjih letih bivali na Kitajskem, je osupnilo posebno častihlepe njenih voditeljev, da bi organizirali in razvili svojo družbo, sicer eno najsiromašnejših na svetu, in to brez uporabe materialnih spodbud. Kitajski voditelji so od svojih sodržavljanov zahtevali, da delajo čim boljše in ne mislijo na mezde, da so pošteni in čisti, čeprav živijo v skrajno primitivnih in težavnih materialnih razmerah. Da bi jim pri tem pomagali, so kitajski voditelji izoblikovali nov moralni sistem, ki popolnoma prekinja s tradicionalno etiketo konfucianizma; ta sistem daje absolutno prednost politiki, njegovo poglavitno načelo pa je »biti rdeč in strokoven«. Rdeče je pri tem pred strokovnim.

Odločnost, da ohranijo čistost porevolucionarne družbe, dalje potreba, da omajejo rutinstvo in dajo gospodarstvu nov dinamizem ter končno želja, da preverijo stvarne možnosti nove generacije — vse to nam pojasnjuje začetek »kulturne revolucije«. Toda zgodovinsko ni bilo mogoče napovedati pravega trenutka za začetek tega dejanja, ki nima primere. Če gledamo od zunaj, Kitajski ni grozila gospodarska kriza. Četudi je res to, da se je zunanja nevarnost resno povečala zaradi vojne v Vietnamu, je tudi nesporno, da je bilo več možnih rešitev, da bi se tej nevarnosti uprli. Zato je verjetno in celo skoraj gotovo, da so bile razprave med vodilnimi krogi o začetku »kulturne revolucije« skrajno ostre, in prav to je tisto, kar se stvarno dogaja na Kitajskem.

Praktično ničesar ne vemo o teh razpravah. Bilo bi nevarno, če bi se naslanjali na besedila lepakov rdečih gardistov ter na njihovi podlagi sklepali, kakšno stališče je zavzel ta ali oni voditelj na usodni seji centralnega komiteja avgusta lani. Zaradi brezobzirnosti in pripovedovanja so rdeči gardisti vsekakor zvedeli za nekatere podrobnosti iz razprave na vrhu, vendar so njihovi lepaki, ki so zelo strnjeni, naperjeni proti tistim, o katerih sumijo, da so mlačni in ne morejo v nobenem primeru zamenjati poročila o tako obsežni razpravi. Po drugi strani pa se zdi, da partijski voditelji niso pripravljeni izdati tajnosti iz svojih razprav. Tudi zdaj tako kot prej se kitajski voditelji izogibajo javnih vzajemnih obtožb, da ne bi prišlo do nepopravljivih prekinitev. Zato tudi ni pekinški tisk pomensko napadel nobenega zelo visokega voditelja, če izvajamo bivšega voditelja kulture Čen Janga, ki pa ni sodil v najožji krog. To, da so le tega izbrali, da se pokori za druge in ga prikazali kot kolovodjo opo-

zicije, nedvomno pomeni željo, da bi druge oprostili »plačila carine«.

K temu moramo dodati še to, da je tisto, kar je sprožil Mao, povzročilo nepričakovane pojave. Gesla »kulturne revolucije« so bila preveč ideološka in preveč neprecizna, da bi jih lahko v vsej Kitajski razlagali enako. Prekletstvo, izrečeno nad »ničevno peščico« voditeljev, ki hodijo po kapitalistični poti, je neogibno izzvalo prezir do vseh partijskih kadrov, saj niso niti imenovali krivcev niti niso točno povedali, v čem je pravzaprav njihov zločin. Gibanje naj bi vodili lokalni voditelji, toda hudournik jih je kmalu prekril. Spricho ostrih kritik so avtomatsko povzročili dvome o svojih predpostavljanih, to pa je pripeljalo do strašne verige ovaditev, o čemer najzgovorneje govorijo lepaki rdeče garde.

Še nikoli ni noben voditelj užival takega ugleda kot Mao Ce Tung. Ta je hkrati tudi cerkveni poglavar in bog in ima torej pravico zahtevati od svojih vernikov, da spoštujejo njegov evangelij.

Kitajski tisk pa vendarle piše o odporu, na katerega zadeva »kulturna revolucija«. Zdi se, da pri tem celo povečuje število tistih, ki se upirajo in objavlja visoka teoretična pojasnila razrednega boja, ki ima svoj odsev tudi v partiji. Dejstva dokazujejo, da je bilo nasilje, in tudi Kitajci priznavajo, da so se vneli spopadi med delavci in pripadniki rdeče garde in celo med posameznimi skupinami rdeče garde. To nepravilnost pojasnjujejo Kitajci z dejstvom, »da se morajo množice same vzgajati z akcijo« in da ni imel nihče izkušenj s tako obsežno vsedržavno razpravo. Očitno je tako pojasnilo nepopolno. Maoisti so zares želeli, da se jeziki razvežejo in začne razprava, so pa prav tako imeli zelo jasne ideje o tem do kakih sklepov med razpravo ne sme priti. Tako na primer niso želeli, da bi delavci svobodo volitev komitejev izkoriščali za zahteve po višjih mezdah, ker take zahteve nasprotujejo celotni opera-

ciji, ki naj spodbudi politično prizadevnost, ne pa materialne apetite. Zato so se takoj radikalno uprli komitejem, ki so izrazili »nekorrektno« politične misli. Take primere bi lahko našli, to pa kaže, da niso vsi Kitajci v celoti sprejeli maoistične ortodoksije kljub intenzivni indoktrinaciji zadnjih let in da ta proces ni potekal brez nesporazumov. Nova svoboda je prav gotovo omogočila, da so prišli na površje latentni spopadi in mržnja. Vsega tega voditelji niso mogli vedeti naprej. To pa pojasnjuje zmedo in omejenost gibanja, ki ga je začel Mao. Izkušnje kažejo, da samo zahteva delavcem in kmetom, naj začneš z bazo formirajo nove organe upravljanja, ne zadošča, da bi operacijo izvedli z navdušenjem in v zaželenem smislu.

Toda sam vendarle ne mislim, da so komunisti izgubili nadzorstvo na Kitajskem, prav gotovo pa ne mislim, da so tvegali, da izgube oblast. Zdi se mi, da niti sami preprosto ne vedo, kakšno obliko bodo imele nove ustanove in kakšni bodo novi odnosi med upravljavci in tistimi, ki jih upravljajo. Ta zaskrbljenost je eden izmed vzrokov zmede, v kateri poteka vsakdanji politični boj na Kitajskem in celo v vrhu partije.

Ali je sistem, ki ga želi Mao uvesti, »krajša pot« h komunizmu? Ali jo bo mogoče uporabiti v državi, ki je tako velika in tako težavna za centralizacijo, kot je Kitajska? Ali bo ta sistem dal novo in trajno spodbudo kitajski revoluciji, ali pa se bo obdobju zmede KP Kitajske obzirno umaknila kot leta 1958 po uvedbi ljudskih komunov?

Prezgodaj je še, da bi odgovorili na ta vprašanja. Toda, če spremljamo dogodke, si vedno bolj ustvarjamo vtis, da je čistka v partijskem aparatu samo posledica tega silnega poskusa vnovičnega struktuiranja Kitajske. Komunistična partija Kitajske se je sprijaznila s tem, da ceno poziva množicam plača z žrtvovanjem nekih lastnih voditeljev, vendar skuša škodo omejiti. Tako na primer nekaterih preveč grajanih pokrajinskih voditeljev niso žrtvovali kot hrano rdeči gardi, temveč so jih premestili.

. . . in pri nas v Avstriji

KOMISIJE PREISKUJEJO UPRAVNO REFORMO

Uvedba časovno omejene ustavitve sprejema v državno službo je sedaj predmet diskusij v zvezi z načrtno upravno reformo. Na ta način bi število državnih uslužbencev znižali letno za dva odstotka, pri čemer bi se prenasršeni uradniški aparat znižal na brezpogojno nujno potrebno število, je poročala tiskovna agencija Avstrijske ljudske stranke.

Tako imenovane leteče komisije so doslej preiskale že v šestih zveznih ministrstvih možnosti upravne reforme. Po tem načrtu bi se morala izvršiti upravna reforma v treh smereh:

1. Odvečna službena mesta se morajo takoj odpraviti.
2. Izboljšati je treba organizacijo ministrstev, kar bi pripeljalo do racionalizacije (gospodarne ureditve).

Zakonite spremembe bi tako lahko nudile najvišje možnosti gospodarne ureditve.

FORDOVA USTANOVA DAROVALA 12 MILIJONOV ŠILINGOV DUNAJSKEMU INŠTITUTU

Fordova ustanova je darovala Dunajskemu inštitutu za dobo naslednjih treh let za višje študije dvanajst milijonov šilingov, to je 500 tisoč ameriških dolarjev.

Denar bodo uporabili predvsem za raziskovanje in izobraževanje na področju socialnih znanosti. Pri tem je treba omeniti, da je Dunajski inštitut ustanovila Fordova ustanova. Kot začetno pomoč za izdajanje plač, štipendij in gradnjo lastne biblioteke (knjižnice) je prejel inštitut za začetek en milijon dolarjev, to je v našem denarju 25 milijonov šilingov.

ŠTIPENDIJSKE IZKAZNICE ZA VISOKOŠOLCE

Da bi se izognili večsmernostim v štipendijskih zadevah (so posamezni študentje, ki dobivajo po tri ali celo več štipendij, medtem ko drugi ne dobivajo nobene), ima prosvetno ministrstvo v načrtu vpeljati štipendijske izkaznice.

Na podlagi tega dejstva hočejo po nalogu prosvetnega ministrstva oblasti in uradi, ki podeljujejo doklade visokošolcem, dobiti natančen vpogled, ako dobiva ta ali oni

visokošolec že štipendijo in v koliko so nadaljnje doklade zanj nujno potrebne.

Ta vprašanja so razpravljali s prosvetnim ministrom dr. Piffel-Perčevićem deželni glavarji zveznih dežel na zadnji konferenci.

ZAHVALA ZVEZNEGA KANCLERJA DR. KLAUSA HOLANDSKEMU ZUNANJEMU MINISTRU LUNSU

Ob obisku holandskega zunanjega ministra M. A. H. Lunsja (ta je bil minuli teden od ponedeljka, 6. do srede, 8. februarja na uradnem obisku na Dunaju), se je kancler dr. Klaus v imenu zvezne vlade zahvalil temu za razumevanje, ki ga je doslej Nizozemska pokazala pri pogajanjih Avstrije z Evropsko gospodarsko skupnostjo (EWG=EGS).

To zahvalo je dr. Klaus izrekel na sprejemu nizozemskega zunanjega ministra Lunsja v uradu državnega kanclerja na Ballhausplatzu.

M. A. H. Luns je odvrnil in podčrtal v svojih izjavah, da je Nizozemska že od začetka pogajanj Avstrije z Evropsko gospodarsko skupnostjo spremljala naše prizadevanje pristopa k skupnemu evropskemu tržišču s simpatijami in da bo to pozitivno stališče do Avstrije glede tega vprašanja tudi v bodoče podpirala in zastopala.

Holandskega zunanjega ministra je sprejel za čas obiska na Dunaju tudi zvezni predsednik Franz Jonas.

ZAKLJUČNI POGOVORI O NASELBINI UNIDO

Konec meseca februarja in v začetku marca se bodo pričela med Organizacijo združenih narodov in Avstrijo zaključni pogovori o dokončnem sedežu nasebine UNIDO (Organizacija za industrijski razvoj).

Kot smo že poročali v Našem tedniku, je avstrijska vlada proučila možnosti, da bi v neposredni bližini Dunaja zgradila mesto Organizacije združenih narodov; tam bi namestili ustanove Organizacije za industrijski razvoj (UNIDO). Sedež te Organizacije bo namreč od julija dalje na Dunaju.

V New Yorku bodo v kratkem predložili Organizaciji za industrijski razvoj avstrijski načrt o zgraditvi uradnega sedeža UNIDO.

SLOVENC

doma in po svetu

Na slovenski kulturni praznik v Ljubljani podeljene nagrade

Na slovesni akademiji v čast 8. februarja — Prešernovega dneva — so v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani bile razdeljene letošnje Prešernove nagrade, največje priznanje za kulturne delavce v Sloveniji in »Nagrade Prešernovega sklada«.

Prešernovi nagradi sta prejela pesnik Božo Vodušek za zbirko »Izbrane pesmi« in akademski slikar prof. Maksim Sedej za dela, razstavljena lani v Moderni galeriji v Ljubljani.

Nagrade »Prešernovega sklada« pa so bile podeljene književniku Andreju Hiengu, pesniku Kajetanu Koviču, kritiku Vasji Predanu, skladatelju Vilku Ukmarju, baletni plesalki Tatjani Remškar, operni pevk Tržačanki Ondini Ota-Klasinc, kiparju Slavku Tilcu, slikarju Florisu Oblaku, inž. arh. Savinu Severju, inž. arh. Otonu Jugovcu, dramskemu umetniku Aleksandru Valiču, dramskemu umetniku Sandiju Krošlu, filmskemu delavcu Rudiju Vavpotiču, dirigentu Lojzu Lebiču, inž. arh. Svetozaru Križarju in inž. arh. Jožetu Brumnju.

V Moderni galeriji pa so ob Prešernovem dnevu odprli razstavo del umetnikov, ki so Prešernove nagrade dobili v zadnjih desetih letih. Nagradjena dela, oziroma fotografije teh del, je razstavilo 21 slikarjev, 9 kiparjev, 13 arhitektov, 5 industrijskih oblikovalcev, 4 scenografi in po en kostumograf, fotograf in karikaturlist.

Akademija v počastitev Prešernovega dne v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani se je pričela s Haydnovo simfonijo št. 88 v G-duru, nakar je imel slavnostni govor predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Lev Modic, ki je potem nagradencem razdelil nagrade. Simfonični orkester RTV Ljubljana je potem pod vodstvom Sama Hubada zaigral še Beethovno uverturo Leonora št. 3. V prostorih skupščine je nato predsednik skupščine Slovenije Ivan Maček priredil sprejem za Prešernove nagradence ter druge povabljene kulturne delavce.

Smrt ravnatelja soboške glasbene šole

V Murski Soboti je po krajši bolezni umrl zaslužni glasbeni pedagog Franc Hanjšek, ravnatelj soboške glasbene šole v pokoju.

Pokojni Franc Hanjšek se je rodil 1894. leta v Šmarju pri Jelšah, od koder ga je vodila pot kot prosvetnega delavca že 1913. leta v okolico Ptuja, kjer se je uvrstil med najbolj napredne prosvetne delavce. Od tu je bil zaradi svojega naprednega delovanja kazensko premeščen v Kramarovec v Prekmurju, kjer je bil učitelj na ljudski šoli. Po drugi svetovni vojni je nekaj let učiteljeval v Murski Soboti, kasneje pa je prevzel mesto ravnatelja na glasheni šoli.

Pokojni Hanjšek je posvetil vse svoje življenje vzgoji mladega naraščaja v soboški glasbeni šoli. Vztrajno je sodeloval tudi pri utrjevanju neposrednih stikov z Avstrijo.

Tominčeva razstava tudi v Ljubljani

Razstava del slikarja Josipa Tominca, ki je v Attemsovi palači v Gorici doživela krasen uspeh, saj so jo poleg številnega občinstva obiskali mnogi umetniki-slikarji, se je sedaj preselila v Narodno galerijo v Ljubljani.

Iz Gorice so odposlali preko meje 60 stvaritev goriskega slikarja-umetnika. V Ljubljani pa se jim je pridružilo še 20 njegovih del, ki jih hrani že omenjena Narodna galerija. Razstavo je uredila ravnateljica Narodne galerije dr. Anica Cevc. Poleg razstavljenih del je obiskovalcem na razpolago še katalog z razlago in označbo slik, katerega so uredili prof. Coronini, prof. Franc Stele in prof. Anton Morassi.

Anton Slodnjak redni član SAZU

Na redni letni skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti so bili izvoljeni v torek, 7. februarja: za rednega člana dr. Anton Slodnjak, redni profesor univerze v Ljubljani v pokojni, in za dopisne člane: dr. Dragotin Cvetko, redni profesor za muzikologijo na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani; dr. Dušan Hadži, redni profesor fakultete za naravoslovje in tehnologijo na univerzi v Ljubljani; dr. Svetozar Ilešič, redni profesor za geografijo na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani in Janez Cilenšek, rektor visoke šole za glasbo v Weimerju, redni član Nemške akademije umetnosti v Berlinu.

Pri pogovorih o dokončni nastanitvi — zvezna vlada se je pravzaprav šele sedaj odločila za Dunaj — bodo razpravljali tudi o osebnostnih vprašanjih in o stanovanjskih ter šolskih problemih, ki bodo nastopili v tej zvezi.

V neprestani službi za druge

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naša današnja jubilarntka nam je v našem simbol naše žene in matere. Izhaja iz pristne kmečke družine in je druga med šestimi otroki. Po osnovni šoli obiskuje enoletno gospodinjstvo šolo v Ljubljani. Takoj nato jo najdemo kot učiteljico gospodinjstva in kulturno delavko najprej v Sloveniji in z njenim 25-letom naprej skozi štiri desetletja pri nas na Koroškem.

V okviru Slovenske krščansko-socialne zveze je jubilarntka vodila do 80 gospodinjstev po vseh naših dolinah. Gojenkam-tečajnicam, ki začenjajo kot ona danes že svetiti, nudi poleg strokovne tudi bogato prosvetno-kulturno vzgojo. Zaključne prireditve gospodinjstev v letih 1926 pa do 1941 so nekaki ljudski tabori. Na sporedu so poleg gospodinjstev in kuharske razstave petje, govori in igrice. In kjer zmanjka gradiva, ga dopolni jubilarntka kot pesnica, pisateljica in komponistinja.

Njeno literarno-kulturno delo sta dekliski pesmarici »Med cvetjem in soncem«, dolga vrsta enodejank, članki v »Koroškem Slovencu«, v »Družinskih večernicah« Mo-horjevih koledarjih in še v lastni pesniški zbirki »Moje grede«.

Z letom 1941 se začne Milkin knizev pot: najprej v zapor celovške tajne policije, nato gre kot župnijska oskrbnica v Št. Jakob ob Krki, nato v Želinje in končno na Suho. Njena družina je med izseljenci v Eichstättu. Tam umre oče Hartmann, tri leta pozneje postane žrtev svetovne vojne njen

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

brat Tevžej. In po povratku Hartmanovih v domovino je treba novega začetka, novega ognjišča.

Spet najdemo po drugi svetovni vojni gospodično Milko med kulturnimi graditelji. Spet zbira okrog sebe žene in dekleta, vodi gospodinjstve tečaje, organizira absolventke, bodri v listih, kuje pesmice in kompozicije.

Tako se použiva jubilarntka kakor sveča v današnji dan v neprestani službi za druge — vztrajna, zvesta žrtvenica za vzore matere, domovine in Boga.

Naj ji torej izrečemo ob našem današnjem slavu naš iskreni »Bog plačaj, gđ. Milka, vse Tvoje žrtve, Tvojo ljubezen in Tvoje delo za nas in naš rod!«

Naš današnji jubilej bodi hkrati proslava naših žen in mater. Še je naša žena varuhinja naših domov — po svojem delu, po svojih žrtvah, po svojem trpljenju.

Še je naša žena umetnica, našega naroda po svojem čutu za lepoto, za pesem in knjigo, za dobroto umske in srčne vzgoje.

Še je naša žena duhovnica našega ljudstva po svoji vernosti in značajnosti, po svoji molitvi in žrtvi v službi Boga in bližnjega.

»Svet naokoli se podira ob pretiranem razumarstvu,« je dejal dr. Zwitter, »se razkaja ob boleči uživanjaželjnosti in se trga ob rastoči sebičnosti. Zato prihajamo danes do naše žene in matere s prošnjo:

Varuj še zanaprej naša domača ognjišča, domačnost naših domov!

Bodi stražarka in branilka naše domače slovenske kulture!

Ostani duhovnica in žrtvenica ob oltarjih naših božjih hramov!

Ob jubileju ene iz tvojih vrst ti kličemo mi, mali in veliki otroci: Ostani nam mati, naša dobra mati in naj smo tvoji, samo tvoji otroci, tvoji sinovi in hčerke!

Ob koncu proslave, ki je potekala v pri-srčni domačnosti, je nato spregovorila še naša Milka besedo, zahvale ter nam podarila k pesmi »Njav čez izaro« kitico polno vedrega optimizma:

»Jutro nas budi
in pozdrav doni
čez doline tri:
Brate Bog živi!
Zdaj bodem spet vesel
pesmice si pel,
saj gre jasni dan
čez Korotan!

Veličastno proslavo so zaključili združeni pevski zbori. Z najlepšimi vtisi smo se vračali na svoje domove v Rožu, Zilji in Podjuni.

Naše kulturno in prosvetno gibanje

PLIBERK — PODEŽELJE

»Storili smo, kolikor je bilo v naših močeh!« V tej zavesti smo na štefanovo zaključili našo prosvetno sezono. Farna mladina je uprizorila igro »Petrčkove poslednje sanje«, in jo ponovila isti dan zvečer, z velikim uspehom.

S to igro je gostovala na novo leto v Žvabeku.

Igra »Petrčkove poslednje sanje« je zelo lepa, a zato tudi težka, ker se scenerija štirikrat menja v nastopa okoli 40 oseb. Že otrok igra okoli dvajset. Glavne vloge so igralci zelo dobro podali. Posebno pohvaliti moramo pridnega, dobrega Petrčka. Vsi prizori so bili ganljivi, da so v dvorani matere brisale solze ganotja. Slavnostna je bila slika »božič v gozdu« s Petrčkom, Jezuškom, številnimi angelčki in fantastičnim gozdnim prebivalstvom s palčki. Angelčki so svoj solo »Zatrobil bom, Glej zvezdice božje in Glorijo« z rajanjem slovesno podali.

K uspehu celotne igre je veliko prispevala pravična scenerija, garderoba (kostumi) in reflektorji. To pa so naši fantje znali dobro pripraviti. Imel si občutek, da te je čudovita roka zapeljala v pravični svet.

Vsem igralcem velja pohvala in zahvala, predvsem pa režiserjem.

Prosvetno sezono v letu 1966 smo pričeli z »božičnico«. Na sporedu je bila enodejanka »Slava Bogu ni višava«, Božična noč na betlehemske pašnike, deklamacije, dvogovori in pozdrav novomašniku »črncu«, ki je po slavnosti nove maše v Pliberku obiskal prireditev. Igrale so dekleta in otroci.

Na pustni torek so nas učenke iz šentrupeške gospodinjstve šole zabavale z duhovito smešnimi točkami na odru farne dvorane. Nato so pri nas gostovali šentjakovski igralci z igro »Veronika Deseniška«. Odmore je domači mladinski zbor napolnil z nastopom, da je lepo zapel več narodnih in umetnih pesmi.

Lani so mamicam pripravili mladinski dan naši mali in sicer v času počitnic. To pa zato, da šola radi tega ne bi trpela škode. Radi igrajo namreč tudi otroci, ki ne

obiskujejo slovenskega pouka. Sodelovalo je tudi nekaj deklet in fantov iz vrste farne mladine.

Spored je obsegal več točk in sicer deklamacije, kuplet: »Danes bomo zaigrali naši mamic«, nato spevni prizor: »Rdeči sara-fan« in glavna točka je bila igra v treh slikah: »Kresna noč«.

Ker o tej prireditvi nihče ni poročal, da se je slišalo govoriti: »No, so li naši inteligenti res sami analfabeti?!« — naj pa bralcem sedaj obrazložimo vsebino »Kresne noči«:

V prvi sliki priprava kresna noč na zemljo (več deklet v temnih oblekah z zvezdnatimi našivi) raja v lahnem ritmu: »Priprava sem mirno na zemljo vašo širno čarobna, žarka kresna noč.«

Nato se v večeru, polnem skrivnosti in tople sile, oglasijo kresovalci, fantje in dekleta, grede budijo dekleta, naj gredo z njimi kresovat:

Kresovali bomo, kresovali,
Janezu Krstniku hvalo dali!

Žarka svetloba za odrom prikazuje kresovanje, petje oznanja židano voljo kreso-valcev. Kresničice in Marjetice v dveh ven-cih z rajanjem pa želijo srečo kresovalcem:

Rožice na kresnem polju zacvetele smo,
mlade sreče na stezice vam natrosimo.

In kresničice žarimo v junijskih nočeh,
da ljubezen prebudimo v srcih bratov
vseh!

Ko deklice s simboli rožic in kresnic od-rajajo, pridejo dekleta in fantje coprat, po starem običaju v kresni noči. Pridružijo se jim zopet kresovalci s pesmijo in plesom:

»Oj še bomo, bomo kresovali,
Ciril Metodu bomo hvalo dali!
Ciril, Metod,
obvarujta nam dom in rod!«

Ko bije ura dvanajsto — zaključijo rajajoča noč zadnjo sliko s pesmijo:

»Ko sanj sem vam nasula,
spet tiho bom odpplula
čarobna, žarka, kresna noč.«

SPORED

proslave ob 65-letnici rojstva pesnice Milke Hartmanove

- Otvoritev s pozdravom
- Deklamaciji (v podjurski in ziljski narodni noši):
 - M. Hartman: Libuško polje — Režika Mlinar (5b)
 - M. Hartman: Beseda materina — Marija Rutar (7. r.)
- Skupni zbor pevskih društev Obirsko in Želinje pod vodstvom g. Tomaža Holmarja:
 - Tiček poje v mladi zori — spesnila in zapela M. Hartman, harmoniziral Marko Bajuk
 - Ta cerkvena šmarješka — spesnila in zapela M. Hartman, harmoniziral prof. Matija Tomc
 - Odkod je to dekle? — spesnila in zapela M. Hartman, harm. Matija Tomc
- Slavnostni govor: višji študijski svetnik prof. dr. Vinko Zwitter
- Skupina gojenk iz provincialnega doma šolskih sester pod režijo sestre Gonzage: prizor iz Milkinе štiridejanke »Mati in gruda«
- Mešani zbor KPD v Globasnici pod vodstvom g. Janeza Petjaka:
 - V pomladnem soncu — spesnila M. Hartman, komponiral Janez Petjak
 - Umiranje — spesnila M. Hartman, komponiral Janez Petjak
 - Pomlad, tvoj čar — spesnila M. Hartman, komponiral Janez Petjak

O D M O R

- Deklamaciji (v podjurski in rožanski narodni noši):
 - M. Hartman: V Korte — Marija Sadolšek (5a)
 - M. Hartman: Žegnanje — Zalka Inzko (4a)
- Moški oktet Steben pod vodstvom g. Janeza Petjaka:
 - Jaz pojdem med polja; b) Šopek šmaric si prinesel; c) V kresni noči
- Skupina gojenk provincialnega doma šolskih sester pod režijo s. Gonzage: prizor iz Milkinе enodejanke »Skrbna mati«
- Pevsko društvo Jakob Petelin-Gallus pod vodstvom prof. dr. F. Cigana:
 - Pojdi, ah, pojdi — spesnila in zapela M. Hartman, harm. Franc Cigan
 - Nedeljsko jutro — spesnila in zapela M. Hartman, harm. dr. F. Cigan
 - V pregnanstvu (prva izvedba) — spesnila in zapela M. Hartman, harm. prof. dr. Franc Cigan
- Združeni zbori pojo podjursko himno pod vodstvom dr. F. Cigana:
 - Podjuna, kako si lepa (odsev si raja) — spesnila in zapela M. Hartman, harm. prof. Matija Tomc

Farna mladina je imela dva izleta poleti, in sicer v Korte in na Gradišansko. Na »Mladinskem dnevu« v Šentvidu je k sporedu prispevala s pevskim nastopom.

Miklavževanje je opravilo nekako šest Miklavžev, prav toliko parkljev in dvanajst angelov. Obiskali so po vaseh v fari mnogo družin, obdarovali pridne in tudi hudobne otroke. Tako je marsikje dobila šiba-miklavževka svoj prostor nad vrati ali na omari, da bo zapela, če bo v hiši preveč predrznosti.

Drugo nedeljo v adventu so študentje Slovenske gimnazije — osmošolci nastopili na odru pri Schwarzlnu v Pliberku in podali več zabavnih, dobro izpeljanih točk, s prizori, petjem, tamburaškim zborom in glasbenim ansamblom s solospevi modernih pesmi. Zelo so nas razveselili in zabavali ti naši korajžni in veseli študentje. Naj bi le še večkrat prišli k nam, veseli jih bomo.

Četrto adventno nedeljo pa smo spet z užitkom in občudovanjem gledali igro »Namišljeni zdravnik«. Igrali so osmeri osmošolci Slovenske gimnazije v Celovcu, pod režijo gospoda prof. Janka Messnerja. To pa je bil že kar pravi gledališki nastop, brezhibne so bile kretnje, mimika igralcev, dovršena izgovarjava v čisti slovenščini. Pozdravne besede je domače iskreno spregovoril profesor Janko Messner.

Dalje je bilo v adventu pri Schwarzlnu srečanje pevskih moških zborov in sicer je pel domači zbor »Edinost«, »oktet izpod Uršlje« in »oktet iz Raven na Koroškem«. Vsak zbor je zapel nekako po pet pesmi, nato so več pesmi zapeli skupno. Vsaki pesmi je sledil gromovit aplavz. Saj je vsaka pesem posebej nudila lepoto in globino slovenske duše in veličino naše imenitnosti.

Omeniti moramo tri filme katoliške prosvete, ki jih vodi gospod Vinko Zaletel po naših krajih. O Indiji je bil prvi v gostilni pri Hrustu, drugi pri Marinu; istotam še tretji film in sicer o Poljski in Čenstohovi. Filmi so bili, kakor so bogati po številu slik, privlačni po lepoti, podučni s spremljavo razlage — v govoru, vedno dobro obiskani. Tak film združuje vaško občestvo in sosesčino v eno družino in je bilo in bo vedno izredno doživetje za staro in mlado v naši skupni družini podružnice in fare.

Bog daj našim govornikom, igralcem in vsem prosvetarjem v novem letu veliko idealizma in vere v pravi idealizem, pa zdravja in požrtvovalnosti za lepo delo na prosvetnem polju domačega ljudstva, kajti iz ljubezni do vsega domačega in iz žrtve vzklije kulturna rast, zelenje in cvetje, ki nam je potrebno, da ohranimo življenje.

KOTMARA VES (»Henrik gobavi vitez«)

Na praznik svetih Treh kraljev nas je mladina povabila v farno dvorano. Naštudirala je lepi božični misterij: »Henrik, gobavi vitez«. V duhu smo prehodili s Henrikom in njegovim zvestim prijateljem Ludovikom svete kraje, v katerih je živel in katere je prehodil naš božji Zveličar. Sočustvovali smo s Henrikovo materjo, ko se ji je po dolgem času vrnil sin Henrik z neozdravljivo boleznijo. Edino oče Leopold, grajski duhovnik, je v svoji svetosti znal najti besede tolažbe. Tako globoke so bile njegove besede, da se naj nanje spomni vsakdo, nad katerega kdajkoli pridejo težke preizkušnje. Veseli smo bili, da hvaležni najdenki Blanki ni bila zastoj njena dolga romarska pot in da je bila uslišana njena goreča molitev. Izprosila je zdravje Henriku. Za lepo in doživeto podajanje te zahtevne srednjeveške igre smo farani mladini zelo hvaležni. Vsi igralci so vloge dobro podali. Predstavljamo si, da so pri pripravi tudi igralci sami doživeli lepe adventne večere. Pri prireditvi pa so nad gledalce še enkrat privabili ves čar in vso čudo svetega večera. Dvorana je bila trikrat premajhna, zato so igro ponovili še zvečer in še na naslednjo nedeljo. Hvaležni gledalci so napolnili dvorano do zadnjega prostora. Takih prireditev si še želimo. Mladini iskreno čestitamo in ji tudi želimo, da bi se ji kdaj izpolnila želja po večji dvorani.

NAŠIM NAROČNIKOM

V prejšnji številki smo priložili vsem naročnikom v Avstriji poštne položnice. Kdor ne more plačati naročnine za celo leto, naj bi to storil vsaj za pol ali četrto leta naprej. Naročnina v letu 1967 znaša za Avstrijo: za celo leto 80.—, za pol 40.— in za četrto leto 20.— šil. Posamezna številka stane 2.— šilinga. — Kdor se nas bo spomnil s kakim darom za tiskovni sklad, bo to objavljeno v listu in se mu še posebej zahvaljujemo!

Uprava

Vrt januarja — februarja

V sadovnjaku so skoraj povsod mlajše sadno drevje že ovili, da ga ne bi uničila mraz in divjad, niso pa še povsod poskrbeli za lanske cepiče. Ti so se razvili v močne in goste šibe in so prav zato zelo izpostavljeni poškodbam po težkem snegu. Zato bomo cepiče izredčili in jim dolge šibe skrajšali za dobro ped dolžine že zdaj, od višnje cepiče pa bomo odstranili šele spomladi. Kdor pa rabi pri cepiču dolgo šibo, jo bo zanesljivo obvaroval do pomladi, če cepič naveže na trdno nosilno vejo. Vez naj bo dana na dve mesti veje in na dve mesti cepičeve šibe.

Že v januarju je čas za nabiranje cepov češenj, višenj, sliv, marelic in breskev. Shranimo jih v zakupu zunaj ali v kleti v vlažnem pesku. Cepili bomo februarja. Cepiče ne hranimo v stisnjenem svežnju, ampak stoje ali položene in posamično. V zakupu zunaj jih ležeče plitvo zagrebemo s prstjo po vsej dolžini. Vsako sorto označimo čitljivo in posebej. V okrasnem vrtu pa naberejo za cepiče letošnje vejice majnika — španskega bezga ter kitajske in trokrpe okrasne slive, pa tudi okrasni glog. Majnik bomo cepili na navadni majnik, ki ga je dovolj v vsej živi meji, lahko pa tudi na navadno kalino, okrasne slive cepimo na katerokoli navadno slivo, okrasni glog rdeče, rožne ali bele barve pa cepimo na navadni glog, ki mu pravijo tudi beli trn. V tem mesecu pričnemo nabirati tudi mlajše okrasnih grmov, da jih marca potaknemo. Za potaknjence so primerne le lanske, torej enoletne vejice dolžin 10 do 20 cm. S potaknjenci bi množili domala vse sorte vzpenjavih vrtnih, hortenzij, forsitijs, nepravij, devicij, vajgelij, medvejk, tamariks, japonsko kutino in druge. Potaknjence vložimo šele marca. Vrste naj bodo 20 cm ena od druge, potaknjenci pa po 6 do 8 cm drug od drugega.

V sadnem vrtu še ni čas za novo sajenje in za presajanje. Drevesca naj še čakajo v zakupu, pogledati je pa treba, če se h koreninam niso naselile miši ali voluhar. Ob večjem mrazu je dobro, da drevesca v zakupu dodatno ognjeno s steljo ali z gnojem. Oboje zadržuje toplino in vlago blizu korenin, kar je pomembno zlasti ob burji in vetru.

Oba zimski meseca januar in februar bosta imela dovolj odjužnih dni, primerenih za opravila v sadovnjaku. Odslužena in bolna drevesa odstranjujemo predvsem pozimi iz vrta. Izkopljemo jih s štorom vred. Ker so v sadovnjakih, zlasti še v starejših kmečkih, drevesne krošnje pregoste, jih bomo izredčili zdaj, ko drevje ni olistano in je zato dobro pregledno. Pri žaganju debelejših in drugih vej ne puščajmo štrcljev pri deblu, saj je to zanesljiva pot za vdor trohnohe v deblo. Če so po vejah mlade šibe, ki smo jim svojčas rekli vodeni poganjek, nam prav one omogočijo, da pomladimo drevesno krono in jo pravilneje oblikujemo, kot je bila oblikovana doslej, ko je rastle po svoji volji. Za novo vodilno

vejo izberemo najmočnejši poganjek in ga s primernim skrajšanjem prisilimo, da se zgosti. Tako pridemo že v nekaj letih do močne in pravilne drevesne krone. Za dober odnos pa redčenje, pomlajevanje in precepljenje sadnega drevja še ne pomeni vsega. Vsa sadna drevesa so namreč lačna zlasti še po obilni letini. Posebno slabo so oskrbovani kmečki sadovnjaki, čeprav je na kmetih veliko hlevskega gnoja. Čim bo kopno, je prilika, da s krampom odpremo pri mladem drevju ves drevesni kolobar in damo pod njega hlevski gnoj, ki ga spet pokrijemo z odkopano rušo. Pri sadnem drevju pa ne bomo odkopali vse zemlje pod krošnjo, ampak le pol metra širok kolobar pod kapom drevesa. Tu so namreč najštevilnejše skralne korenine. Obrezovanje in gnojenje sta samo dve opravili v negi sadnega drevja. Važno je še kemično zatiranje bolezni in škodljivcev. Sestoji se iz dveh škropljenj, zimskega in poletnega. Zimsko škropljenje je zato izdatnejše, ker je ta čas drevje golo in ker prenese močnejša škropiva. Za obe škropljenji se bomo zdaj pripravili že s tem, da razredčimo drevesno krošnjo. Odstraniti pa je treba z dreves še lišaj, mah in staro skorjo. Za to delo je primeren vsak toplejši zimski dan. Zdaj bi bil tudi čas za odločitev, kdaj in kje naj stoji zaprta greda, ki bo dajala zgodnje sa-

dike. Izkop zanje opravimo že zdaj ob kopni zimi ter si oskrbimo še naročilo za okna že zdaj.

Zadnji čas je prav tako izgotovitev pridelovalnega načrta za zelenjadni in okrasni vrt. Zato bomo takoj pregledali zalogo domačega semena ter seme očistili, ostanke semenja od lanskih setev pa bomo preizkusili na kalivost. Šele nato sledi nakup potrebnega semena za letošnje potrebo. Nakupa ni treba odlašati na marec in april. Pri načrtovanju letošnjega vrta je treba misliti na dobavo hlevskega gnoja ali vsaj komposta, saj so umetna gnojila le dopolnilo. Ker je treba najmočnejše gnojiti z gnojem kapusnicam, solatnicam, kumaram, paradižniku in zeleni in ostane od tega gnojenja še za naslednje leto v zemlji skoraj polovica gnojilne moči, bomo na lani dobro gnojeno leho letos dali korenovke in čebulo ter krompir, v tretjem letu pa vrstimo na gredo kapusnic in solatnic grah in fižol. Ker moramo v zelenjadem vrtu vsako leto vrstiti pridelke in ker moramo vedeti, katere naj bodo kulture, kateri pa vmesni pridelki in katere pridelke bomo dali za glavne, je obdelovalni načrt pridelovanja vsakemu vrtu potreben in po tem načrtu tudi naročamo seme. V majhne vrtove ne moremo saditi pridelka za ozimnico, ampak predvsem solatnice in kuhinjske dišavnice, od drugih vrtnin pa le toliko, kot jih potrebujemo za sprotno rabo.

J. K.

Pri nas na Koroškem

SELE
(Iz dvorane farnega doma)

Zadnja prireditev v preteklem letu je bila na Štefanovo, ko so igralci prosvetnega društva uprizorili ljudsko igro »Zaklada«. Privabila je prav mnogo gledalcev in vsi so od nje odhajali zelo zadovoljni. Igre, katerih snov je zajeta iz domačega kmečkega življenja, so pač posebno privlačne. V poteku igre ti je vstal v srcu srd na krivičnega, podlega in lažnivega Pehača; do solz se ti je smilila nedolžna, obrekovana Najda, iz srca pa si se nasmejal ob nastopih vaškega pastirja Lipeta. Tudi Luka Burnik, ki se na stara leta vrne iz tujine v domače kraje, je bil zelo posrečen, enako tudi čevljarski mojster z vajencem. Vsi igralci so se potrudili in živeli v svojih vlogah.

V novem letu pa smo se prvič zbrali v nedeljo, 15. januarja, k božični spevoigri »Na betlehemske poljanah«. Z njo so pokazali naši otroci, da so dobri pevci in igralci. V štirih odrskih slikah smo gledali najprej ljubke bele angelčke v nebesih, ki se odpravljajo na sveti večer na zemljo, nato pastirčke ob ognju in prikazen angela, ki sporoči Odršenikovo rojstvo. Tudi sv. Trije kralji že pridejo v tretjem dejanju, v zadnjem pa se pred nebesi zbranim pastirjem, kraljem in angelom prikaže Jezusček in jih nagovori. Res ljubki prizori! Kajpak je bilo treba za nje mnogo vaje. Z nabrano prostovoljno vstopnino so otroci odplačali del stroškov za nove jaslice.

V nedeljo, 22. januarja, pa nas je zopet obiskal naš neumorni predavatelj g. Vinko Zaletel in nas s slikami na platnu in govornico besedo vodil po Češki in Poljski, posebno v Čenstohovi ob jubilejnih slovesnostih. Vmes je vpletel tudi zgodbo o kralju Boleslavu, »mutcu osojskem« in predložil življenje in mučeniško smrt junaškega p. Kolbeja. Ob koncu pa smo si po domačih krajih ogledali razne zanimive dogodke. Taka predavanja pa služijo, da vsakokrat napolnimo dvorano!

KOTMARA VES
(Pogrebi, češčenje, igra farne mladine)

Ko so nam na Novo leto gospod župnik podali statistiko preteklega leta, smo se začudili nad velikim številom tistih, ki so pred letom še bili med nami. V duhu smo jih naštevali. Bili so: Andrejčeva Trezi iz Št. Kandolfa, Kesnarjeva mati v Gorjah, veliki trpin Folti Greiner, Žmukova mama na Plešivcu, Kajžrov stric na Novem Selu, mali Heinz Koscher, Mačkov oče na Preblah, oče Adrijan Lauegger, velika trpina Herman Strangl in Hanzi Quantschnig, oče Vincenc Jobst iz Čahorč, Tomanov oče iz Novega Sela, Prahulnikov oče iz Šmarjete, mati Ana Kirchner in Hedenik Franc, starosta naše fare.

Sveži grobovi:

Ko smo drugi obhajali vesele božične praznike, je v bolnici sester elizabetink v Celovcu sam stregel in lajšal zadnje težke

dneve svoji še mladi ženi naš pevec Aleks Bizjak. Ko je pred tremi leti pri prometni nesreči izgubil življenje 16-letni sin, tedaj se je začel križ težke bolezni materi Matildi, katerega ji je Bog odvezl, ko jo je na Silvestrovo poklical k sebi. Tretjega januarja smo jo položili ob strani sina v družinski grob. Vsi smo sočustvovali s prizadetimi družino. Mladoporočena hčerka bo pač morala prevzeti gospodinjsko skrb za očeta in šele 7-letnega brata.

Nepričakovano hitro je Bog poklical Jožija Bernot. Številna je bila družina iz katere je izviral. Mirno je potekalo njegovo preprosto življenje. Od daleč so prišli njegovi sorodniki, ko smo ga na dan češčenja popoldan spremili na farno pokopališče.

Vsi, ki so v preteklem in novem letu od nas odšli, naj uživajo mir! Vsem zapuščenim pa želimo moči in poguma.

Dan češčenja:

Sveti Boštjan se v naši fari posebno časti. V farni cerkvi mu je posvečena lepa stranska kapela. Na ta dan pa obhajamo tudi celodnevno češčenje. Navadno je v tem času najhujši mraz, toda letos se nismo smeli pritoževati. Duhovniki iz sosednjih far so prišli na pomoč. Darovalo se je sedem svetih maš in verniki so ves dan pridno prihajali in tudi sodelovali.

VOGRČE

Ob koncu preteklega leta smo mogli reči: hvala Bogu, bilo je kar dobro! Posebnih nesreč ni bilo, nobenega požara, četudi smo jih bili v Vogrčah že kar navajeni, letina je bila zelo dobra, sadja izredno veliko, da so vsi sodi polni moštva, še zmanjkalo jih je.

Najlepši pridelek pa so imele družine, ki so dobile novega družinskega člana, z njim pa fara novega farana. Pri Vakovniku (Petrac) so dobili Franca - Ervina, pri Golarju (Hirm) Rozvito - Gertraud, pri Miklavčiču Sonjo - Marijo, pri Petrovem Tonču Vinka, pri Svojničku Lovrenca - Marka in pri stavbnem mojstru Vodivniku Claudio. Torej tri pare: tri pobečke in tri dekle.

Smrt nam je pobrala iz naše srede tri: Maksa Breitenekerja v 60. letu, Pavla Zapudra, pd. Lebnička v 70. letu in Alojzija Sadjaka, pd. Rogača, v 81. letu. Torej tri može in kot na lestvici v starostni razliki po 10 let.

Poročila sta se pri nas le Willi Žmavcer in Irena Pukel, Petrova Ančka pa se je poročila drugod.

Največjo nesrečo je doživel Tratnikov Franc, ki se je pri zidarskem delu hudo ponesrečil, da še sedaj ni popolnoma dober in bo posledice še dolgo čutil. Dobrovnik (Nuck Franc) pa se je težko ponesrečil pri vožnji s traktorjem ob Dravskem bregu, pa se je že kar dobro popravil.

Največje delo je bilo storjeno pri šoli. Znotraj je že skoro vsa prenovljena in predelana. En razred je že moderno opremljen, v šoli so nova stranišča z vodo in »tulem«, g. direktor ima primerno stanovanje

Avstrijska televizija

SOBOTA, 18. februarja: 11.55 Kratka poročila — 10.00 Evrovizija iz Chamroussa: Predolimpijsko smuško tekmovanje, smuk za ženske — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: Preprosta oblekica za dojenčka — 17.30 Iz zgodovine avtomobilskega dirkalnega športa — 18.00 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.05 Črno na belem: »Konjski norec« — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tip revija — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinjom Conradom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos iz Raimundteatra: — 22.25 Čas v sliki s športom — 22.55 Naš nočni program: »Pri klicu umor«, kriminalni film.

NEDELJA, 19. februarja: 13.35 Poročila — 13.40 Evrovizija iz Züricha: Svetovno kolesarsko tekmovanje za amaterje in profesionalce — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Lenuh — 17.40 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 18.05 Saltkraken: Počitnice na Vranjem otoku — 18.30 Lahko noč oddaja za otroke — 18.35 Šah za vse — 19.00 Družina Leitner — 19.30 Aktualni športni pregled — 19.50 Poročila — 20.00 Močni rod — 21.40 Diplomati v Avstriji, finski veleposlanik — 22.05 Kristjan v času — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 20. februarja: 18.30 Poročila — 18.34 Tečaj francoščine — 18.55 Alarm v gorah — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Pevka Rita Streich — 21.00 Poročevalska služba — 21.30 Čas v sliki — 21.50 Parlamentarni pogovori za okroglo mizo.

TOREK, 21. februarja: 18.30 Poročila — 18.35 Poročila — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Razmišljanje prinaša obresti — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Čudeži živalskega sveta — 21.00 Obzorja, pogledi, poizvedovanja, pojasnila — 21.45 Čas v sliki.

SREDA, 22. februarja: 10.00 Možje in sile — 11.03 Koncert za mladino — 11.45 Poročevalska služba — 12.15 Obzorja — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Gašperčkove pustolovščine — 17.45 Za otroke od 11. leta dalje: Mali športni abecé — 18.15 Lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Poročila — 18.35 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Blaubart, pravljica za odrasle — 21.45 Čas v sliki — 22.05 Kaj menite? Diskusija glavnih urednikov.

ČETRTEK, 23. februarja: 11.00 Poročila — 11.03 Viri zgodovine — 12.00 Sveti Wolfgang — 18.30 Poročila — 18.35 Tečaj italijanščine za začetnike — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 Prenos a. d. Kleinen Theater d. Josefstadt v Koncertnem domu: »Prijatelji in sovražniki« — 22.30 Čas v sliki.

Znance, ki pridejo na drsalno revijo in si hočejo ogledati „GOSPO SVETO“, opozorite na knjižico — vodič

„Gospa Sveta“

Ta jim bo razložila vse znamenitosti svetišča in okolice. Na lepem papirju, z lepimi slikami. Knjižico je pravkar izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu in dovršeno natisnila v svoji tiskarni.

Prodaja jo: Knjigarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, 10.-Oktober-Straße 27.

in tudi učiteljica ima lepo stanovanje. Največ dela in skrbi je imel g. direktor, ko je danes taka težava z obrtniki in se je delo zavleklo prav v zimo. Zavedamo se, da bi brez njegove pobude in podjetnosti imeli še vedno staro, novim časom ne ustrezajočo šolo. Obnova šole pa še ni končana.

V naši šoli pa imamo kar dva direktorja. V šoli namreč še vedno stanuje upokojena učiteljica Marija Barachini. O Božiču je deželna vlada priredila božičnico za lani upokojene učitelje in ob tej priložnosti ji je kot priznanje za njeno dolgo in požrtvovalno delo deželna vlada priznala naslov direktorja. K temu odlikovanju ji tudi mi čestitamo in se posebno veselimo, ker je še vedno Vogrjanka. Sredi februarja bo že 19 let, odkar je prišla v Vogrče in vse svoje moči posvetila našim otrokom, saj je ves naš mladi rod šel skozi njene roke, ki so bile tudi roke vzgojiteljice. Dokler bo še ostala pri nas, želimo gospe direktorici prijetno bivanje med nami!

OGRAJE

iz aluminija
za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba

Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 19. 2.: Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo — PONEDELJEK, 20. 2.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda, žena in dom. Beremo za vas — 39. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.15 Igra Andy Blumauer s svojim ansamblom. — TOREK, 21. 2.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Koroški kulturni pregled. — SREDA, 22. 2.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 23. 2.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Prof. Marjan Lipovšek: Pregled v zakladnici slovenske komorne glasbe (2). — PETEK, 24. 2.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Glasbena medigra. Cerkve in svet. Beremo za vas — 40. (J. Jurčič: Deseti brat) — SOBOTA, 25. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Društveni voditelji ne zrastejo sami od sebe

Ko se je Napoleon I. leta 1797. vojskoval v gornji Italiji, mu je bil nasproti poslan tudi nadvojvoda Karel. Napoleon je moza takoj spoznal in se izrazil o njem: »Doslej smo se vojskovali zoper čete brez poveljnikov, sedaj pa se bomo borili zoper poveljnika brez čet.« Karel je imel namreč majhno in slabo opremljeno armado, sam pa je bil izvrsten vojskovodja.

Iz te Napoleonove sodbe spoznamo, da je treba za dobro vojsko dobrega poveljnika in dobrih čet. Isto velja tudi za vsako društvo, zlasti za izobraževalno društvo. Kaj pomaga, če so posamezni člani dobri, če so odborniki sicer izvrstni, če pa načelnik ni na svojem mestu. Načelnik je glava, ki vodi društvo. Dajte nam dobrih načelnikov in društva bodo prospevala!

Kje pa dobiti dobrih načelnikov? Treba jih je vzgojiti. Kje? V društvihih samih! Vsak odbornik naj se usposobi, da bo mogel društvo dobro voditi. Društvo bodi šola, učilnica za voditelje. V učilnici stopajo učenci od stopnje do stopnje, od razreda do razreda. Ko višje šole dokončajo, so za javno delo sposobni in zreli ljudje. Vojaške novince vžiba in vodi deseterik in oficirji. Dan za dnevom napredujejo; naposled sami novinci lahko druge uče in vežbajo. Tako bodi tudi v društvihi. Kadar kak načelnik umrje, kadar se preseli, ali če iz odbora izstopi, je često vprašanje: Kaj pa zdaj? Člani se vprašujejo, kakor ob Jurčičevi smrti Stritar: »Kdo na tvoje mesto pride naj? Izguba tvoja nam je prevelika!«

Delo razdeli!

1. V odboru naj se delo razdeli. Vsak odbornik naj prevzame svoje delo in naj ta posel redno, točno in vestno opravlja. Vsak dan si pridobi nove vaje, večje spretosti, poguma in širšega obzorja. Hkrati naj pazi, kako opravljajo drugi odborniki svoje posle. Če mu ni vse jasno, naj vpraša za pojasnilo. Napredek ne bo izostal.

Držati se reda

2. V življenju je velikanskega pomena red. Vsak uspeh je plod lepega reda. Kako malo pa je ljudi, ki bi se držali reda! Zato pa marsikatero delo ne more uspevati. Seja je sklicana, odbornikov ni; ura bije, odborniki se zaspano zbirajo; včasih mine pol ure, da so sklepni. To je velika hiba društev. Treba je tu poboljšanja! Napoleon je zahteval od svojih vojakov, da so se držali železnega reda. In uspeh njegovega dela je slonel na tem krasnem redu! Vsak mož je moral biti ob določenem času na svojem mestu; tu je moral izpolniti svojo dolžnost. Tako je stopal Napoleon, »mali korporalček«, kakor so ga vojaki nazivali, ko je stopil leta 1797. na čelo južne armade, od zmade do zmage.

Pomagajmo mladini!

3. Pri vzgoji dobrega voditeljskega naščaja morajo starejši in spretnejši odborniki sodelovati. Ne smejo svojega dela skrivati, češ, naj se pa še drugi ob nastopu

Preden se poročiš...

Kakor je to vsakdanja resnica, pa jo vendar vse premalo upoštevamo. Gledati bi morali na to zlasti pri možitvah. Ne samo denar k denarju, veliko bolj še značaj k značaju. — Takole nekako je nemški pesnik povedal ženinom in nevestam: »Naj gleda, kdor na vek se veže, če srce k srcu se prileže; je kratka zмота, dolg je kes.« Srce k srcu je toliko, kakor če rečemo značaj k značaju. Zakaj značaj na papirju nič ne čuti; navzkrižje med značajem v življenju je pa pokora, ki se konča šele s smrtjo.

Enako je z značajem v izbiranju in iskanju prijateljstva. Ni vsak prijatelj, kdor se dela prijatelja. Zato svari znan pregovor: »Zaupaj, a glej komu.« Nekaterikrat pride za velikim prijateljstvom še večje razočaranje.

tako trudijo in mučijo, kakor sem se moral jaz. To bi ne bilo plemenito, viteško! Pomagajte mladim, neizkušenim! Svetujte jim to in ono; opozarjajte jih na težkoče in na nevarnosti, na napake! Mladi ljudje so navadno boječji, plašni; malo še sebi zaupajo. Kako težko se odloči marsikdo za javno deklaracijo! Ko pa poizkusi, mu gre dobro; pogum raste, strah je odpravljen. Sedaj naj nastopa z malim ogovorom, pozneje s predavanjem in naposled kot govornik. Seveda je ta pot precej dolga in združena z velikim trudom; a če boste gojenca bodrili, ga krepili z zaupanjem, se bo vidoma povzpental od klina do klina. Pot na goro je strma; treba pa krepke volje in potem je krasen razgled tvoje plačilo!

Novincu je pri delu navadno najbolj potrebno, da se spozna, treba mu orientacije. Kdor pride prvič v veliko palačo, v veliko hišo, ne ve, kam bi se obrnil; še izhoda ne najde; po hodnikih tava in bega iščoč prave poti. In v gostem, temnem gozdu, ali ni prav tako? Kako hvaležen si človeku, če ti ob taki priliki pokaže pravo pot. Podobno je v društvihi. V začetku moraš novincem marsikaj razložiti, pojasniti. Ob tvoji prijazni roki bodo hitro rasli, na-

Razprava je dvignila prah

V Trstu sedaj poleg »Mosta« izhaja tudi revija »Zaliva«. Nova, 4. številka, se začneja z razpravo »Neumljivost slovenščine v Beneški Sloveniji«. Buratti je napisal članek »Manjšine v evropski perspektivi«. Jedro te številke pa je sestavek tržaškega pisatelja (ki je bil zadnja desetletja zvesto na levi), Borisa Pahorja, »Glose 65«.

V »Glosah 65« je namreč govor o knjigi, v kateri so objavljena pisma 1500 štajerskih talcev, ki so jih bili nemški nacisti postrelili, pobesili ali obglavili med drugo svetovno vojno zaradi njihove ljubezni do slovenstva in svobode. Potem naglašja, da so slovenski ljudje šli v boj za osvoboditev naroda prav zaradi slovenstva in svobode, ne pa zaradi povojnega ekonomskega in družbenega sistema, ki ga je partija pripravljala za trenutke, ko pride na oblast. Pahor očita slovenski komunistični partiji in njenemu glavnemu ideologu Edvardu Kardelju, da »se je v dveh povojnih desetletjih storilo vse, da bi narodna oblast počasi, a dosledno splahnela« in da se ni uresničilo to, v kar so na smrt obsojeni ljudje verovali, ko so pisali poslovilna pisma. Z drugo besedo: partija ni prinesla slovenskemu ljudstvu resnične svobode in nasprotuje gojenju slovenske narodne zavesti.

Revija »Zaliva« se prodaja tudi v Ljubljani (verjetno se v bodoče ne bo več!). Pahorjev članek je prebral med drugimi tudi Herman Vogel ter mu pritrdil v ljubljanski dijaški reviji »Tribuna«, ki jo financirajo univerzitetne oblasti. To je rodilo silno

Dogodki iz raznih dežel

Svojevrstno svetovno prvenstvo je izgubil Anglež Francis Husband, ki se je ponašal, da je vse življenje hodil izključno peš, pri čemer naj bi bil premagal daljšavo tristo tisoč kilometrov; skoraj toliko, kakor je od Zemlje do Meseca. Zgodilo pa se mu je, da je sprejel ponudbo televizijske postaje v Liverpoolu, ki mu je plačala pot do Rima z letalom...

Pri nekem švedskem nagradnem tekmovanju so štirje gozdni delavci zadeli avto, ki ga pa niso mogli pripeljati niti domov, zakaj vozna cesta se konča dvanaest kilometrov pred njihovo vasjo.

V Hamburgu je vlomil v trgovsko pisarno tat, ki je premetal vse in ustvaril velik nered. Nato je pa pričvrstil na pisalno mizo bankovec za deset mark in listek s pripombo: »Za snailko, ki bo morala pisarno spet spraviti v red!«

predovali. Kmalu jim bodo znani vsi hodniki po hiši, ki se jim je zdela labirint. Kdor hodi prvič po visokih gorah, ga mora voditi gorski vodnik, ki mu pomaga, da se ne zvali v jarke, da ne telebne v prepade. Bodi mlajšim članom v društvu vodnik, dokler s tvojo pomočjo ne zrastejo do samostojnih društvenih delavcev.

Potrpežljivosti je treba

4. Seveda pri tem poslu ne smeš biti brez potrpežljivosti. Prav hitro noben hrast ne zraste. Vsak napredek potrebuje svoj čas. Rastlina potrebuje za rast dežja in sonca. Tudi tvoj gojenec potrebuje pouka, pojasnil, svaril, ne samo enkrat, ampak večkrat. Ko bi samo enkrat deževalo, bi tudi žito ne zrastilo. Pa tudi sonca potrebuje. Dobra volja naj spremlja tvoje delo! Bodi kakor Levstikov romar, ki »gre v Jeruzalem al' Rim, premaga sonce, dež, težavo, in dobra volja roma z njim.« Brez pohvale, brez vzpodbude se delo ne bo odsedalo.

Napoleon je prišel iz Egipta v Pariz in hotel slabo vlado (direktorij) vreči. Zagotoviti si je moral zvestobo vseh častnikov. Vprašal jih je, če mu bodo pomagali. »Bomo,« so mu obljubili. Samo Lefèvre ni hotel obljubiti. Tedaj stopi Napoleon k njemu in mu reče: »Kaj, vi, ki ste vendar stember republike, mi ne boste pomagali v boju za njo? Ali hočete, da jo upropastijo advokati? Pomagajte, da jo rešimo! Tu vam podarim sabljo, s katero sem zmagal pri piramidah!« Presenečen je Lefèvre navdušeno zaklical: »Da, advokate bomo pometali v reko Seno!« Tako je znal Napoleon pridobivati somišljenike.

Trudimo se za dobre voditelje naših krožkov! Posameznik je kakor posamezen sad, ki hitro izgine; vzgojitelji so kakor drevo, ki razveseljuje s svojimi sadovi ljudi skozi desetletja. Njegov trud nikdar ne zamre!

»pohujšanje« med vodilnimi komunisti na univerzi. Hitro se je sestal univerzitetni odbor Zveze komunistov Slovenije ter označil pisanje Borisa Pahorja v četrti številki »Zaliva« za žaljivo, češ da je hotel spraviti vso zadevo — hote ali ne hote — na stranski tir, da uporablja metodo srednjeveške inkvizicije in čarovniških procesov, da nemovalno in brez pietete izrablja žrtve narodno-osvobodilne borbe, saj v imenu žrtv ugotavlja, da ni bilo uresničeno to, za kar so te žrtve umirale. Univerzitetni odbor partije je sprejel to obsodbo in jo objavil v »Komunistu«.

Tudi ljubljansko »Delo« je o tem poročalo, da je članek v »Tribuni« vzbudil silno zanimanje mladih, saj živimo v času dialoga. Mladim se zdi potrebno, da raziščejo vse, kar se je dogajalo med vojno, saj so jih ideali povojnih učiteljev razočarali. »Delo« namigava, da je treba »Tribuno« ustaviti. To bi bilo pa lahko olje na ogenj. Zato se še ne ve, kakšno pot bo obramba proti Pahorjevim trditvam in pisanju »Tribune« ubrala. Nekateri menijo, da bodo skušali vso zadevo mirno preiti, ker bodo tako še najmanj vzburili neljubo kritiko sedanjih voditeljev.

Boris Pahor v svojem znamenitem članku izjavlja, da se mu zdi, čeprav ni veren, da ostane slovenskemu ljudstvu edina rešilna pot v srečno bodočnost le na osnovi zdravih krščanskih načel. Povsem jasno mu je, da je to mnogo boljše pot kot pa pot, ki so jo zadnjih 20 let kazali Slovencem sedanji uradni ideologi.

Neka pariška tovarna je dala v prodajo čevlje s kapico, ki bolešno zastoka, če kdo stopi v gneči človeku na čevlju.

Na letnem zboru ameriških zdravnikov v Filadelfiji v Združenih državah Amerike, se je dalo 600 udeležencev preiskati kolegom. Izkazalo se je, da je bilo dvesto od teh 600 zdravnikov bolnih, ne da bi vedeli.

V Združenih državah imajo ženitovanjske posredovalnice, ki delujejo brez osebja. To so avtomati na cestah in železniških postajah, v katere lahko vsak ženiťve željni možki ali ženska vstavi svojo fotografijo. Ljudje, ki se za stvar zanimajo, vrtijo ročaj in si brezplačno ogledujejo slike. Če komu fotografija ugaja, vrže v avtomat pol dolarja in iz njega pade začelena slika, na njej so pa podatki z imenom, poklicem, naslovom in obsegom zaslužka ali dote.

POLJSKA JE MLADA

Nedavno poljsko uradno statistično štetje je pokazalo, da je na Poljskem nad 13 milijonov sedanjih prebivalcev rojenih po vojni. Na 100 predvojnih pride 71 povojnih in to število še kar naprej raste. Povprečna starostna doba na Poljskem znaša 27 let. To se pravi, da je poljski narod mlad. In to je narod, ki ga je hotel Hitler iztrebiti, ker je bil Germanom na poti pri širjenju na vzhod.

PREKMURSKA KNJIŽEVNOST

Panonija kneza Pribina in Koclja je ob koncu 10. stoletja prišla pod Madžare in ostala pod njimi do leta 1918. Tam se je slovensko književno delo začelo s protestanti v 18. stoletju.

Najvažnejši pisatelji so: Štefan Küzmič (1723—1779), učitelj in protestantski pastor, ki je izdal l. 1754 »Vöre kristianske kratki navuk«, leta 1771 pa je iz grščine prevedel »Nouvi zakon ali testamentom«. — Mikloš Küzmič (1738—1804) je bil pa katoliški župnik, ki je izdal leta 1780 knjigo »Sveti Evangelijomi«. Njegovo delo je tudi knjiga »Silabikar« in »Knjiga molitvena«.

Prekmurški pisatelji so uporabljali madžarski pravopis. T. Jug

ZA NAŠE MALE

Orabee in strašilo

Čiv-čiv, čiv-čiv,
še dolgo bom živ,
živ-žav, živ-žav,
še dolgo bom zdrav,
na sredi polja
tri vreče prosa!
Čiv-čiv, živ-žav,
vse prav? Vse prav!

Čiv-čiv, čiv-čiv,
saj nisem jaz kriv,
živ-žav, živ-žav,
če mož je brljav,
če metlo ima,
pa mesti ne zna.
Čiv-čiv, živ-žav,
vse prav? Vse prav!

Oton Župančič

Luna

Mesec je nebesno telo. Oddaljen je 385 tisoč km od Zemlje. Mesec je 50-krat manjši kot zemlja in dobiva, kakor zemlja, svetlobo od sonca. V 29½ dneh obkroži enkrat našo zemljo. Vedno je ista polovica meseca obrnjena proti zemlji. Na mesecu ni zraka ne vode. Svetle »lise« na njegovi površini so ravnine, temne pa gore, ki dosežejo višino 8000 metrov. Natezalna moč lune je vzrok plime in oseke na zemeljskih morjih.

Gibanje sonca, meseca in zemlje je vzrok, da nam mesec ne kaže vedno iste podobe. To menjanje imenujemo lunine me ne ali faze: kadar lune prav nič ne vidimo, pravimo, da je mlaj. V kakih sedmih dneh po mlaju se pokaže vsa desna polovica v podobi črke D. To je prvi krajec. Sedem dni pozneje se pokaže luna kot svetla plošča, to je ščip ali polna luna. Njena svetloba pa se počasi zmanjšuje. Na desni strani je sonce ne obsija. Sedem dni po ščipu vidimo samo še levo stran lune v podobi črke C; to je zadnji krajec. Teden dni pozneje imamo zopet mlaj. Tako luna vedno spreminja svojo podobo.

Včasih nastane tudi lunin mrk. Nastane tedaj, če pade senca zemlje na mesec. Če zakrije mesec sonce, nastane sončni mrk. Sončnih mrkov je več kakor luninih.

KOROŠKE LJUDSKE

V Selah poje divji golob:
Kru-kru-mh, mh, mh!
Bob kuhu, srov ibiv.

Na Djekšah pa poje:
Ves pu-kvast čepim,
se ja-gra bo-jim.
Jager je grah na-sjav
jes sem ga pa po-brav.

V Rutah poje činkelca:
Čin-čin; cin-čink.
Boš ti moje otroče peti učiv?

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

Edmund George Knox:

UMOR V GRADU

Edmund George Valpy Knox (rojen 1881) je eden najbolj znanih angleških humoristov. Od leta 1921 je sodeloval v humorističnem tedniku „Punch“ in leta 1932 je postal odgovorni urednik tega lista. Tam je tudi objavil večino svojih spisov.

„Umor v gradu“ se dobrodušno norčuje iz detektivskih romanov, ki jih Angleži tako ljubijo, da so pripravljani „požreti“ tudi marsikatero prav „debelo“.

I.

Gospod Ponderby-Wilkins je bil tako bogat, tako grd, tako čemeren in tako star, da tudi najbolj omejen bralec ne more pričakovati, da bi mož preživel kaj več ko prvo poglavje.

Policijski nadzornik Blowhard v Nettleby Parvi je bil zato komajda kaj presečen, ko je dobil sledeče telefonsko sporočilo: »Pridite takoj v grad! Gospoda Ponderby-Wilkinsa so našli mrtvega.«

Nadzornika je sprejel pri grajskih vratih tajnik umrlega. Ker ga je nadzornik poznal, mu je bil takoj sumljiv.

»Kje se je to zgodilo, gospod Porlock?« je vprašal. »Ob jezeru, pri golobnjaku ali v grmovju?«

»V grmovju,« je ravnodušno odvrnil tajnik in ubral pot proti kraju, kjer se je stvar zgodila.

Ponderby-Wilkins je visel na dolgem volnenem šalu z veje, o kateri je nadzornikovo bistro oko pri priči spoznalo, da pripada drevesu sikomori.

»Kako dolgo pa ta sikomora že stoji tukaj v grmovju?« je nezaupljivo vprašal nadzornik.

»Nimam pojma,« je odvrnil tajnik, »in mislim tudi, da je vseeno.«

»Povejte mi natanko, kaj se je zgodilo!« je nadaljeval nadzornik.

»V četrto smo igrali tenis, pa nam je ena žoga odfrčala v grmovje. Potem ko je bila igra pri kraju, sem jo šel iskat, našel pa sem gospoda Ponderby-Wilkinsa obešenega tam, kjer ga vidite zdaj. Brž sem obvestil o tem gogodku svoje soigralce. Tamle stojijo.« Tajnik je odmaknil veje lovorovega grma in pokazal nadzorniku dve dekleti in mladega moža, ki so nepremično stali sredi teniškega igrišča.

Nadzornik je stopil k njim in tajnik ga je spremljal. »Ali se strinjate s poročilom o dogodku?« je vprašal Blowhard.

»Strinjamo se,« so odgovorili vsi trije minno in soglasno. »Hm,« je rekel nadzornik in se zamišljeno popraskal po bradi. »Kaj pa, ali je že izdihnil?«

Igralci so potrdili, da je. »Na prvi pogled je bilo očitno, da ni več pri življenju, ko smo ga našli,« so rekli, »in zdelo se nam

je najbolje, da igramo kar se da slovesno naprej, dokler ne pridete vi.«

»Pravilno,« je pritrdil nadzornik. »Zdaj bom zaslíhal vse stanovce gradu. Prosim, skličite jih v salon!«

Zbrano družino so sestavljali, povsem tako, kakor je bil nadzornik pričakoval, sami taki ljudje, ki so navadno zapleteni v umore po gradovih: splašena po pol sestra umrlega, mlada in lepa nečakinja, neki major, zdravnik, neka družabnica, neka prijateljica, gospod Porlock, strežaj z brado, vrtnar z zalizki in srednjih let, irska kuharica in dve sobarici, ki sta bili nastopili službo šele prejšnji teden. Vsak izmed njih je imel razlog, da je ostro sovražil pokojnega. Le-ta se je bil ravno odločil, da tajnika odpusti, nečakinji je grozil, da jo bo razdedinil, sestro je zmerom preklinjal, strežaju je bil zagnal brušeno steklenico v glavo, vrtnarju je populil sadike, ki jih je ta vzgajal s težko muko, kuharici je rekel, da je popolnoma nezmožna, in sobarico je prestrašil s strahotnim hrupom na stopnicah. Vrh tega je bil majorju dvakrat dal pod nos, češ da natanko ve, da je majorjev polk pri Balaclavi pobegnil iz bitke, in zdravniku je bil položil krastačo v posteljo. In vse goste je jezil s tem, da jim je ves čas govoril, ob kateri uri odhajajo vlaki.

Nadzornik Blowhard je takoj začutil, da je ta primer kot nalašč za slovečega zasebnega detektiva Bletherbyja Margea, in mu je poslal brzojavko. Potem je ukazal, naj odstranijo truplo z drevesa, se sprehodil po parku, pojedel nekaj jagod in odšel domov.

II.

Bletherby Marge je bil zelo izobražen in zelo pristranskega vedenja. Bil je debel, rdečeličen, razmršenih las in se je ves čas smehljaj. Nosil je dokolenice in se držal malo neumno. Skratka, bil je pravo nasprotje detektiva, kakor si ga zamišlja neizkušen bralec.

Brž ko je v časniku prebral z debelimi črkami natisnjen naslov: »LASTNIK GRADU SKRIVNOSTNO UMORJEN«, je vedel, da ga bo Scotland Yard poklical na pomoč. Tokrat je raziskoval umor že ravnno petdesetih in pri vseh prejšnjih primerih je zmerom dobil morila v pest. V znamenje priznanja so mu policisti iz Scotland Yarda podarili majhne srebrne vislice.

»Zelo zapleten primer,« je rekel Blowhardu, ko si je natanko ogledoval volneni šal, ki je bil še malo prej ovit okoli vratu Ponderby-Wilkinsa. »Naštetje mi, prosim, vnovič, kakšni so alibiji oseb, ki so bile ob času umora v gradu!«

meseca smo bili tedaj v nevtralni coni, pravzaprav med dvema frontama, ker »Volkswehr« in pozneje Italijani so imeli zasedene Rute — Drava (do Rožeka), nato do Vrbe in naprej po sredi jezera pod Celovce.

Po plebiscitu je moral Rutar spet zbežati in občino je prevzel ponovno Arih s proviziornim odborom, kjer so bili med drugim Lorenzini in Kobolt ter ga. Jakubetz. Občino in tudi pošto so tedaj prenesli v Borovčevo gostilno. Večine uradnikov pa takratna oblast ni prevzela in so morali ali v Ameriko ali pa v Slovenijo. Ko so bile spet razpisane volitve, sta nastopili dve stranki: »domovini zvesta« in »slovenska«. Od 16 mandatov smo dobili Slovenci 8 mandatov. Kdo bo župan, pa je odločil žreb in najmlajši mandatar, pd. Miševc, je segel v vrečo. Potegnili so listek za Slovence in tako smo prišli še enkrat do župana. Bil je to Jožef Arnejc, pd. Vaznik v Spodnjih Borovljah. Občinski tajnik pa je ostal učitelj Kovač, doma iz Kanalske doline. In s tem je dobila naša zmaga luknjo, ki je z leti postajala zmeraj večja in nas nazadnje vrgla v manjšino.

Gradnja železnice

Nekako ob istem času so začeli graditi progo v Celovec in tudi v Beljak. Na ta način je prišlo v naše kraje veliko tujih ljudi iz vseh vetrov in narodov; z njimi pa prepri, pretepi, ropi in celo uboju. Ne-

»Kolikor se meni zdi, so vsi neizpodbitni,« je rekel Blowhard. »Strežaj, kuharica in sobarici so skupaj igrali poker, gospodična Brown, po pol sestra pokojnega, je dajala navodila vrtnarju, medtem ko ji je zdravnik držal lopato in vrtnarske škarje. Družabnica in prijateljica sta igrali tenis z majorjem in gospodom Porlockom, nečakinja pa je veslala po jezeru in nabirala lokvanje.«

Bletherbyju Margeu so se zasvetile oči. »Sama?«

»Sama. Ampak mogoče jo je bilo videti s teniškega igrišča. Tako se zdi, kakor da je bilo vse domenjeno,« je čemerno rekel nadzornik. »Medtem ko se je moral zgoditi umor, sta jo imela pred očmi izmenoma zdaj ta, zdaj oni par igralcev.«

»No, no,« je pomirjevalno rekel Bletherby Marge. »Pojdiva tjakaj?«

Resnična zgodba izza „železne zaves“

V Drtini, majhni moravski vasi, so inšpicirali gasilne naprave. Ko je inspektor pregledal brizgalno, je takoj rekel: »To brizgalno je treba popraviti.«

Predsednik krajevnega ljudskega odbora Jan Bohuš, ki je bil za gasilstvo odgovoren, je bil v izvrševanju svojih dolžnosti vedno zelo natančen. Takoj se je peljal v glavno mesto okraja na okrajni ljudski odbor. Pristojni funkcionar, kateremu je stvar razložil, je rekel:

»V redu! Pojdite h kaki rokodelski zadruzi. Tam vam napravijo proračun. Takoj potem vam bomo nakazali denar.«

Jan Bohuš je šel ves vesel v zadrugo mehanikov. Tam mu je veselo razpoloženje takoj prešlo. Mehaniki so škodo strokovnjaško ocenili na šest tisoč kron. Rekli so tudi, da bodo delo izvršili v treh mesecih. Bohuš se je ustrašil in v tem strahu je takoj šel nazaj na okrajni odbor.

»Ali ne bi brizgalne lahko popravil Antonin Plojhar?«

»Plojhar? Kdo je to?«

»To je naš kovač.«

»Ne!« je rekel funkcionar. »To pa žal ne gre. Privatni rokodelci lahko izvršijo delo samo, če zadruga pismeno izjavi, da ga ona ne prevzame.«

Ubogi predsednik ljudskega odbora! Kaj naj napravi! Zadruga mehanikov mu take izjave ne bo dala, saj je vendar pripravljena izvršiti popravilo za 6000 kron. Seveda ne prej kot čez tri mesece. Če pa medtem v Drtini izbruhne ogenj! Če pogorijo vse hiše, hlevi in prosvetni dom? Koga bodo klicali na odgovor, ako ne predsednika ljudskega odbora?

Bohuš je hodil ves obupan po ulicah okrajnega mesta. Tedaj mu je pogled obstal na velikem napisu: Zadruga čevljarjev. Prebral je samo besedo »zadruga« in brž planil čez prag.

Ko sta prišla k drevesu slikomori, je s povečalom pregledal skorjo drevesa in tudi tla pod drevesom. Bila so pokrita z listjem. Sledov kakega boja ni bilo videti.

»Natanko mi pokažite, kje je viselo truplo!« je rekel detektiv Blowhardu.

Policijski nadzornik je privezal oba konca šala na vejo in omotal zanko Bletherbyju okoli vratu. Pri tem ga je držal za noge.

»Nikar me ne izpusite,« je rekel detektiv.

»Kje neki!« Blowhard je vedel, kako si veliki detektiv obnavlja hudodelstva.

»Ali ste drevo fotografirali z vseh strani?« je nadaljeval Bletherby.

»Sem.«

»Ali je imelo kake prstne odtise?«

»Ne, samo listje.«

(Konec prihodnjič)

»Ali bi bili, tovariši, tako dobri in bi prevzeli popravilo gasilske brizgalne?«

»Kaj pa mislite?« so se mu zarežali, »mi smo čevljarji in ne mehaniki.«

»Seveda,« je dejal predsednik, »na to pa nisem pomislil.« V tistem hipu pa mu je šinila v glavo odlična misel. »Morda pa bi mi lahko pismeno potrdili, da tega dela ne morete prevzeti?«

»Tisto pa žel Zakaj pa ne?« so se smejali čevljarji in mu takoj napisali na lep list papirja:

»Spodaj podpisana zadruga izjavlja, da ne more prevzeti popravila gasilske brizgalne v Drtini.« In še pečat so pritisnili.

Predsednik Bohuš je bil presenečen. Poslal je izjavo na okrajni ljudski odbor. Tam so rekli, da je vse v redu, kajti uradni dokument s pečatom in podpisom da je treba upoštevati. Dali so dovoljenje in denar in tako je gasilsko brizgalno v vasi Drtina lahko popravil kovač Plojhar. Delo je opravil v dveh dneh in računal je dvesto kron.

Milka Hartman:

Moj veslač

Veslaj, moj veslač, oj veslaj!
Čoln zibljejo valčki jezera.
Oj, polna mi sreče je mera! —
Veslaj še na kraj in nazaj...

In sredi jezera postoj —
Valovje bo v svoje globine
shranilo bogate spomine:
ko dan je najvišji bil moj.

Veslač pa veslal je na kraj:
je ure prelesti napil se,
zavriskal. Ha! meni se skril je
in noče veslati nazaj...

Spomini

TRATNIKOVEGA OČETA

In tako je nastala nova občina Ledince z nekaj več kot 1100 prebivalci. V nekdanji veliki občini Rožek pa je ostalo samo še par vasi s kakimi 600 ljudmi. Edino to prednost je ta imela, da ji ni bilo treba popravljati nobene ceste, ker je vse tri glavne poti, t. j. cesto v Medince, v Št. Jakob in v Vrbo prevzela dežela.

Težje stališče je imela v tem oziru naša občina, ker prav nobeno vas ni vezala rožanska državna cesta, pa tudi deželne ceste ni bilo nobene; vse občinske poti pa so bile v skrajno slabem stanju in so nas stale sila veliko denarja, preden smo jih popravili, in so povzročile še več razprtij, katera naj bi bila prej popravljena.

Za župana je bil l. 1911 ponovno izvoljen Rutar in je ostal tudi vso prvo svetovno vojno in tudi potem, ko je občino zasedla Jugoslavija. Tudi odbor je bil ves slovenski, vsaj na zunaj, ker se je vsaj eden od odbornikov, naš poznejši župan Arih, štel že tedaj za nemčurja in je res potem, ko je prišel »Volkswehr«, prevzel občino. Taka pa je moral župan Rutar zbežati. Ko so Jugoslavi ponovno zasedli naše kraje, so v Parizu določili demarkacijsko črto Jepa — Arnejčeva kapelica — Petelin. Dobra dva

koč so oropali nekega inženirja, ki je imel pri sebi plačo za vse svoje delavce, in sicer v zlatu. Zaprli so nekaj osumljenih, med njimi tudi nekega Ogra, ki je stanoval v Bricovi baraki. A denarja niso našli nikjer. Teh ljudi se je vse malo balo in nobeden jih ni rad srečal.

Železnica je stekla in vse je bilo spet pozabljeno. Po prvi svetovni vojni pa so videli človeka, ki se je zdel marsikomu znan, a je kmalu spet izginil. Pa gre neki domačin mimo kraja, kjer je stala Bricova baraka, in vidi skopano jamo in zraven prazen lonec. Zdaj so se šele spomnili tistega Ogra, ki je bil obdolžen tega ropa in nekaj časa tudi zaprt.

Neko nedeljo pa sem šel domov v Ledince. Ko pridem do Brinarja, vidim dva možaka, ki prideta po poti iz Podrožice. Mišim si: malo hitreje stopi, da ne pridemo skupaj! A ko sem hitel jaz, sta hitela tudi ta dva; ko pa sem obstal, sta čakala tudi onadva. Nič ni pomagalo, na mostu smo prišli skupaj in jaz sem bil sredi med njima. Bil sem še kar pogumen in sem si mislil, da če bo hudo, jo bom že pobrisal.

Začela sta me spraševati, kam grem, kje sem bil, kaj delam, koliko bratov in sestrin imam in če imam kaj denarja. Ko pridem v gozd, pravi eden drugemu po hrvaško:

»Denarja sicer nima, a uro pa ima.« Že sem bil na tem, da skočim v gozd, a srce

mi je tako nabijalo, da sem to misel opustil in se vdal v božjo usodo. Pa smo srečno prišli do prvih hiš v Malencah, kjer sem zavil v vas in težek kamen se mi je odvalil od srca. Ta dva pa sta se mi na glas smejala. Meni pa je ta doživljaj ostal do danes živo v spominu.

Pri nas doma so začeli delati progo kar poleg hiše. Ob nedeljah pa, ko je delo počivalo, se nas je zbralo polno otrok in vozili smo se z vozički, s katerimi so sicer prevažali pesek in gramoz. Kopali so ga kar poleg proge, ker ga je povsod dovolj.

Takratni župan Hajnžele je prevzel les za postajo in za vse železniške čuvajnice, ki jim pri nas pravimo »vahtarce« in tudi voznjo iz Podravelj. Ravno tako je vozil tudi župan Vidmar iz Vrbe v Podrožico. Možaka bi si mogla nabrati denarja, pa nista znala prav izbrati te priložnosti in sta, ko je stekla železnica, oba finančno obnemogla. Vidmarjevo posestvo je bilo prodano in kupil ga je neki Nemec s Poljskega, Hajnželna pa je rešil njegov brat, pd. Vaznik. Prej je bil od vseh čislani župan; ko pa je gospodarsko propadel, je oddal posestvo sinu, ki je do tedaj gospodaril pri Blažaju in tudi trgoval z lesom. Menjala sta: oče, stari veteran, ki prej nikoli ni imel časa niti potrebe za delo, si je vzel za stara leta za oddih malo kmetijo pri Blažaju, kjer je bil prej sin.

(Dalje prihodnjič)

85. Dunajski mednarodni velesejem od 12. do 19. marca 1967

TEKSTILIJE IN MODA ■ Salon krzna ■ Luksuzni predmeti ■ Umetnostna obrt ■ Igrače ■ Športne potrebščine ■ Moderne spalnice ■ Moderna mišna kultura

RAZSTAVA POHIŠTVA (na velesejskem razstavišču: severozahodna hala, hala 23 in hala 24)

■ Posebna razstava SW-pohištva: v velesejski palači

TEHNIKA - INDUSTRIJA - OBRT: Stroji ■ Naprave ■ Orodje ■ Razstava gradbene stroke ■ Umetne snovi ■ Tehnika v gospodinjstvu ■ Razstava dvokoles in njih pribora

KMETIJSTVO: Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem na terenu ■ Semena ■ Razstava plemenske in delovne živine ■ Živila in posladila ■ Vinska poskušnja

■ Posebna razstava avstrijskega mlekarstva pod geslom »Mlečna cesta 1967«

KOLEKTIVNE RAZSTAVE INSTITUTOV ZA POSPEŠEVANJE GOSPODARSTVA NIŽJE AVSTRIJSKE IN TIROLSKE

Oba dela velesejma — velesejska palača in velesejsko razstavišče — sta odprta dnevno od 9. do 18. ure; vinska poskušnja in živila pa do 20. ure.

Vozne olajšave so za obiskovalce izven Dunaja na železnicah in avtobusih. Velesejske izkaznice dobite pri deželnih trgovskih in obrtnih zbornicah pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (razen Tirolske in Predarlške) in pri vseh z ustrežno tablo označenih prodajalnah (n. pr. pri potovalnih uradih itd.)

Obiščite nas med gostovanjem

„DUNAJSKE DRŠALNE REVIJE“

Trgovina **HANS WERNIG**

Celovec - Klagenfurt, Paulitschgasse

Poljedelski stroji — Nadomestni deli — Ugodni priložnostni nakupi rabljenih poljedelskih strojev in traktorjev — Kosilnice

Razumemo tudi slovensko!

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

BARVE IN LAKE

za vsakovrstno uporabo kupite poceni in v najboljši trgovini pri

F. SCHELLANDER & Co.

VELETRGOVINA Z BARVAMI

KLAGENFURT - CELOVEC, 10.-Oktober-Straße 1, telefon 59-66

Istotam dobite tudi razne kemikalije, sredstva za zatiranje rastlinskih škodljivcev kakor tudi

PARFUMERIJSKO IN TOALETNO BLAGO

Izredno

znižane cene!

Edinstvena priložnost

nakupa pri

ZIMSKI

INVENTURNI

RAZPRODAJI!

Prepričajte se sami!

L. Maier

Klagenfurt-Celovec, Alter Platz 35

**ZNAMKA ZAUPANJA
GRÜNDNER**
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

Mati kupuje za mene

v otroški strokovni trgovini

H. THOMASSER

Villach-Beljak, Widmannngasse 33

Televizija Ljubljana

PETEK, 17. februarja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina — ponovitev — 16.10 Poročila — 16.15 Predolimpijska smučarska tekmovanja — Slalom za ženske, posnetek iz Chamroussa — 17.00 Zvezdica zaspanka — oddaja za otroke — 17.55 TV obzornik — 18.15 Brez parole — mladinska oddaja — 19.00 V. Hugo: Nesrečniki — IV. del — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cirkak — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Mojstri in vzorniki — biografski film — 22.35 Zadnja poročila.

SOBOTA, 18. februarja: 9.40 TV v šoli — 12.00 Chamrouss: Predolimpijska smučarska tekmovanja — Smuk za ženske, prenos do 12.30 — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20 Drečjek in trije Marsovički — lutke — 17.40 Kje je, kaj je? — 17.35 TV obzornik — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Mladinski koncert — 19.15 Neznani kraji — serijski film — 19.45 Cirkak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Humoreska Vase Popoviča — 21.30 Ben Casey — serijski film — 22.20 Tuja zabavno glasbena oddaja — Zadnja poročila.

NEDELJA, 19. februarja: 9.30 Rezerviran čas — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Oddaja za otroke — ponovitev — 11.30 Nenavadni konj Champion — serijski film — Chamrouss: Predolimpijska smučarska tekmovanja — Slalom za moške, prenos — Ponavljamo za vas — Pokaži, kaj znaš — 17.35 Poročila — 17.40 Izgubljeni v vesolju — serijski fantastični film — 13.30 Folklorni ansambli Hrvatske — 19.00 Ime in priimek — mladinska igra — 19.40 Rezerviran čas — 20.00 TV dnevnik — 20.45 Cirkak — 20.50 Izbor jugoslovanske popevke za Grand Prix Eurovision — 22.00 Zadnja poročila.

PONEDELJEK, 20. februarja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.40 TV v šoli: Letala in letališča — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Ruščina — ponovitev — 17.20 Poročila — 17.25 Mali svet — oddaja za otroke — 17.40 Risanke — 17.55 TV obzornik — 18.20 O našem govorjenju — 18.45 Kuharski nasveti: Nasoljeni slaniki — 19.15 Tedenški športni pregled — 19.40 Srečanje s pesnikom: Lojze Krakar — 20.00 TV dnevnik — 20.30 TV drama — 21.30 Biseri glasbene literature — 21.45 Slikarski opus Miće Todorovića — Sarajevo — 22.00 TV dnevnik.

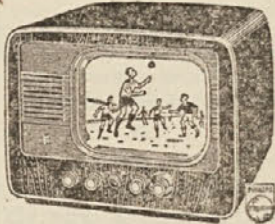
TOREK, 21. februarja: 18.25 Poročila — 18.30 Kulturna reportaža — 18.50 Rezerviran čas — 19.40 TV obzornik — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna tribuna — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 22. februarja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina —

Potovalne spomine iz Koroške.
Ogromno izbiro igrač vam nudi

**ERNST
KRÖTSCHMER**

Klagenfurt-Celovec, Behnhofstraße 24

V dolgih
zimskih večerih
Vam bo najboljše
razvedrilo
TELEVIZIJSKI
IN RADIJSKI
APARAT

od domače tvrdke

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Telefon: 042 3-7-246

Zelo ugodni plačilni obroki!

ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.25 Poročila — 17.30 Ekspedicija — serijski film — 17.55 TV obzornik — 18.15 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke — 19.00 Reportaža — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cirkak — 20.37 TV igra — 21.35 Jazz festival na Bledu — 22.00 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 23. februarja: 9.40 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 11.30 Glasbeni pouk — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.10 TV v šoli: Letala in letališča — 16.40 Glasbeni pouk — 17.05 Poročila — 17.10 Slonček Bimbo — oddaja Tiktak — 17.25 Slike sveta — 17.55 TV obzornik — 18.15 Reportaža — 18.35 Koncert židovske glasbe — Sarajevo — 19.00 Človek, znanost in proizvodnja — 19.30 Glasb. medigra — 19.40 Cirkak — 19.54 Medigra — 20.00 TVD — 20.30 Aktualni razgovori — 21.10 Po sledovih plesnih korakov — 21.25 Operna scena — 21.55 Zadnja poročila.

ZAHVALA

Ker se mi ni mogoče osebno zahvaliti vsem, ki so se udeležili pogreba naše dobrotnice gospodične

NEŽIKE VINTAR

iz Hruševca pri Novem mestu

izrekam vsem mojo najiskrenejšo zahvalo. Posebna zahvala g. kanoniku Zechnerju iz Celovca, g. dekanu Sriencu, kaplanu Hudlnu in domačemu cerkvenemu pevskeemu zboru kakor tudi vsem pogrebem.

Rinkole pri Šmihelu, 12. februarja 1967.

JANEZ SADJAK

Kontaktne leče, očala vseh vrst
daljnogleda, stekla za branje,
etuije in toplomere

Strokovna trgovina optik **Karl Sekerka**

9020 KLAGENFURT — CELOVEC 10.-Oktoberstraße 23 (Prosenhof)

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zamenjam
zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U.S.A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radlče, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.